

vedie Martin Kusý

redakčný kruh V. Fifiík, K. Gross, J. Chrobák, E. Krampf, I. Kuhn, I. Matušik,
Zd. Píada, D. Riedl, I. Skoček, St. Talaiš

šéfredaktor Cyril Hlaváč

Grafická úprava: I. Matušik

OBSAH

List sovietskym architektom

Kamil Gross: Medzinárodná súťaž na južný obvod Bratislavy

Štefan Svetko: Nový urbanizmus v Petržalke

Milan Hladký: Ako ďalej s Petržalkou?

Ivan Kuhn: Zamyslenie sa pri polstoročí sovietskej architektúry

Emanuel Hruška: Za novú komplexnú metódu v územných plánoch

Ladislav Pacanovský: Životné prostredie a krajina

František Zářiš: Združené ateliéry pri SSA

Z našich ateliérov

Dušan Kedro: Stretnutie urbanistov v Bratislave

Emil Belluš: Svetlo, zvuk a mikroklima v škole — recenzia

Vojtech Fifiík: Moderná architektúra v Československu — recenzia

—sz—: Za Eugenom Barkányom

Ján Lichner: Ján Svetlík

Glosy

Na druhej strane obálky: Model z medzinárodnej súťaže na Petržalku, autori:
G. V. Russel a A. Jemric, spolupráca J. Mc. Keown Jr, L. Paxton

Na tretej strane obálky: Pamätník SNP na Rohu pri Ľubine, autor Ján Svetlík,
plastika a reliéf Rudolf Uher

FOTOGRAFIE

Archív SSA, M. Mihalovič, R. Müller, A. Orlik, L. Pacanovský, L. B. Raputov,
Zd. Svrček

OBÁLKA

návrh Milan Veselý

foto Jozef Nový

Vydáva Sväz slovenských architektov v Bratislave. Redakcia a administrácia:
Bratislava, Nálepková 15, telefón 597-11. Tlačia Západoslovenské tlačiarne, n. p.,
prev. 41, Bratislava, Cintorínska 5. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky
a predplatné prijíma Poštový novinový úrad, Ústredná administrácia PNS, Gott-
waldovo námestie 48/VII, Bratislava. Možno tiež objednať na každom poštovom
úrade alebo u doručovateľa. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS —
Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo námestie 48/VII. — Vychádza
mesačne. Predplatné na rok 42 Kčs. Cena tohto dvojčísła 7 Kčs.

MEDZINÁRODNÁ SŮŤAŽ NA JUŽNÝ OBVOD BRATISLAVY

Kamil Gross

CENY

tretie ceny bez poradia

Tibor Alexy, Ján Kavan, Filip Trnkus

Karel Typovský, Jaroslav Nováček, Vít Adamec

Shyojiro Yamane, Denji Ogura, Yoshimasa Okuma, Masashi Miyakawa, Hiroshi Taginuchi, Jiro Onuma, Osamu Myojo, Tsunehico Hongo

George Vernon Russel a Anton Jemric, spolupracovali: John Mc Keown Jr, Lynne Paxton

Roland Rainer, Albin Arzberger, Herbert Karer

ODMENY

bez poradia

Vladimír Palla, Silvester Vágner, výtvarník Josef Krejčík, doprava Erich Vrtiš

Vladimír Meduna, Stanislav Rys, Jaroslav Vyšinka, Pavel Šimeček, doprava Vladimír Veselý

Merete Mattern, Manfred Waltz, J. Akni, Mike Mott, Herman Mattern

Vladimír Mušič, Marjan Bežan, Nives Starc, spolupracovali: Mušič Marjan, Marko Mušič, Miha Kos

Paul Pierre Risterucci

V. V. Lyzenko, M. A. Abaljan, V. V. Kurbatov, A. V. Mačučin, spolupracoval E. V. Cubenko

ČESTNÉ UZNANIE

Henry Poney, Jean Maniaque, Albert Longo, Alain Fabre, Américo Zublena, spolupracovali: Jeanine Jontel, Guy Jontel

Uwe Freidinger, spolupracoval Raschid Jarkass

Robert Ruschitzka, spolupracovali: Helmut Eisenmenger, Eric Hofmann, Jörg Klinger, Rudolf Kohoutek

Alessandro Mendini, Mario G. Olivieri, Paolo Viola, Luciano Boschini, Francesco Mendini, Emilia Rossi, Antonio Šusini, Ettore Zambelli, Rossana Zambelli-Raiteri, spolupracovali: Fabrizio Carola, Francesco di Salvo, Paolo Schegi

Karl Thomas Robaschik, Lynbo-Mir Szabo, Uri de Beer, spolupracovali: Rudolf Baumann, Jochen Brandtner

Jindřich Krise, Luboš Doutlík, Jan Krásný, Karel Marhold, Jiří Němec, Vlastimil Slíva, Luděk Todl, spolupracoval Karel Fořt

Milan Hartl, Svatopluk Bartík, spolupracoval Jozef Lancinger Gernot Kramer, Erhart Pfothenauer, Klaus Müller-Ederborn, spolupracovali: Rainer Kaempfe, Nicola Dischkoff, Michael Fühler, Hans-Georg Böhler

Gérard Passchier, Hendrik Velthuyzen, sociológ: Wim Staal-Hendrik Ido Ambacht

Maurice Münir Cerasi, Franco Micolitti, Cesare Pellegrini

Medzinárodná súťaž na urbanistickú štúdiu južného obvodu mesta Bratislavy — známeho pod menom Petržalka — bola prvou celosvetovou súťažou u nás po druhej vojne a z hľadiska danej úlohy aj jednou z najväčších a najvýznamnejších urbanistických súťaží v Európe. Vzbudila mimoriadny ohlas, o čom svedčí, že súťažné podmienky si vyžiadalo bezmála 700 záujemcov zo všetkých svetadielov. Napriek tomu javí sa nám účelným uviesť najzákladnejšie údaje podmienok a obsah programu výstavby obvodu.

Súťaž vypisala Rada Mestského národného výboru k 15. júnu 1966 s termínom odovzdania súťažných návrhov 15. apríla 1967. Súťaž bola verejná, anonymná a porota bola na podklade návrhov UIA a Sväzu architektov ČSSR i Sväzu slovenských architektov menovaná v tomto zložení:

Riadni členovia:
André Gutton, architekt D. P. L. G., S. F. U., A. A. profesor na Vysokej škole výtvarných umení, predseda Sväzu architektov (Paris)
Prof. Arthur Ling, Nottingham — Spojené kráľovstvo

Dipl. Ing. arch. Edvard Ravnikar, profesor urbanizmu na fakulte architektúry Univerzity v Ljubljane — Juhoslavia
Vjačeslav Alexejevič Skvarikov, riaditeľ Ústredného výskumného ústavu urbanizmu — Moskva

Prof. Emanuel Hruška, vyznamenaný Herderovou cenou, Bratislava
Ing. arch. Zdeněk Chlup, hlavný architekt mesta Brno

Ing. arch. Štefan Svetko, námestník hlavného architekta mesta Bratislavy

Náhradní členovia:
Prof. arch. Giovanni Astengo, Torino — Taliansko

Dušan Kedro, architekt, Bratislava

Ing. arch. Jaromír Štván, CSc., vedecký pracovník VÚVA, Brno

Funkcia serektára poroty bola zverená Ing. arch. Kamilovi Grossovi. Zámerom a účelom súťaže bolo získať širšie a hlbšie podnety a poznatky, odvodené z námetov súťažných štúdií, ktoré majú podstatne prispieť k optimálnemu riešeniu územných plánov obvodu. Tieto vypracuje vypisovateľ v dlhodobom slede vlastnými orgánmi a preto požadovala sa vlastne len ideová štúdia.

Územie, ktoré bolo predmetom štúdie, má 1806 ha a ohraničuje ho tok Dunaja a predpokladaný obtokový kanál.

Petržalka sa takto vlastne stáva ostrovom, ktorý je priamo naproti centrálnej oblasti mesta, ktorá poloha výrazne zvyšuje význam a poslanie nového obvodu. Nateraz býva na pravom brehu Dunaja okružle 15 000 obyvateľov v 4 113 bytoch. Až na malé výnimky pozostáva zástavba z rodinných, prízemných domkov. Byty majú primitívny pôdorys, nízky štandard, sú väčšinou hygienicky nevyhovujúce vybavené a domky sú stavebno-technicky prestárle i zavadné. Ulice a cesty majú poväčšinou len spevnený spodok s núdzove upraveným povrchom. Príčinou toho je, že Petržalka bola do roku 1946 samostatnou obcou a najväčšou tzv. „dedinou“ predvojnyj CSR. Bola takto „dedinsky“ nielen administratívne spravovaná, ale aj stavaná. Preto sa predpokladá, že postupne sa súčasná bytová zástavba demoláciou odstráni a realizáciou obtokového kanálu sa celé územie (ba aj oblasti na ľavom brehu) ochráni proti záplavám katastrofálnych vôd Dunaja pozorovaných za 1000 rokov.

Súťažné podmienky a podklady poskytli účastníkom dostatočnú znalosť o danom úze-

mi i obsahu nového obvodu. Program výstavby požadoval riešiť:

- obytné územie pre 100 000 obyvateľov s komplexnou občianskou vybavenosťou. Bytový štandard bol stanovený, a to 13,2 m² obytnej plochy na obyvateľa pri 3,1 osôb a 3,12 obytých miestností na priemerný byt. Predpokladá sa etapovitá realizácia, započatá na voľných plochách a asanácia zástavby v Ovsišti a Starom háji. Program požadoval ďalej umiestiť rad stavieb a zariadení celomestského poslania i nadmestského významu, najmä
- fakultu fyzikálnej chémie SVŠT pre 5000 poslucháčov s internátmi pre cca 75–80% študentov;
- výskumné pracovisko ČSAV, odbor fyzikálnej chémie alebo počítačiacich strojov;
- „Park kultúry a oddychu“, vrátane stavby stáleho cirkusu;
- výstavište o ploche cca 30–40 ha;
- telovýchovné zariadenia celomestského významu: kompletný štadión a plochy pre vodné športy, letné kúpaliská atď.;
- dobudovanie jestvujúcej dostihovej dráhy na medzinárodnú úroveň;
- rozličné ďalšie stavby a pod., ako motel, autocamping, prebudovanie lesov na rekreačný lesopark atď.;
- plocha pre priemysel bola záväzne vymedzená, plochy pre poľnohospodárstvo na nepredpokladajú.

Cez územie obvodu prechádzajú prvoradé výpadové komunikačné ťahy do Maďarska a Rakúska. Smerný územný plán mesta predvída ďalej na odľahčenie priebežnej dopravy v centre na ľavom brehu, uskutočniť dopravný ťah východ — západ cez most súběžný s novým železničným mostom k novému mostu v pokračovaní cesty v Mlynskej doline. Okrem týchto dvoch mostov predpokladá sa vybudovať most v pokračovaní Košickej ulice a druhý z Rybného námestia, ktorý sa už vlastne aj začal stavať. Podmienky obsahovali podrobné údaje a prognózy rozvoja dopravy i požiadavky, ktoré sa týkajú riešenia hromadnej mestskej dopravy. Železničné trate a zariadenia majú byť úplne prestavané. Po realizácii sa uvoľní dnešný železničný most a prestavbou sa vybuduje nový široký cestný most.

Podotknúť treba ešte, že územie je výrazne charakterizované jestvujúcim rozsiahlym parkom a zeleňou záhrad i lesných masívov. Bolo osobitne poukazané na to, že v riešení štúdie má byť maximálne rešpektovaný prírodný ráz územia v celkovom obraze mesta.

Právoplatne bolo zaregistrovaných 310 účastníkov z 28 krajín. V stanovenom termíne došlo 84 súťažných návrhov z 19 krajín (z ČSSR 16, z Japonska 9, Rakúska 8, z SSSR a Poľska po 7, z ďalších 6 a menej). Porota zasadala 3-krát, 10.—11. novembra 1966 rozhodla o odpovediach na otázky a o doplnení informatívnych podkladov. V zasadaniach 3.—4. a 23.—27. posúdila a zhodnotila všetky podané návrhy a to za aktívnej účasti expertov pre riešenie dopravy a pre urbanistickú ekonomiku. Po postupnej 4-kolovej eliminácii sa porota jednomyselne uzniesla neudelíť I. a II. cenu a celkový obnos Kčs 200 000,— rozdeliť na 5 rovnakých tretích cien. Väčšinou hlasov bola potom udelená III. cena vo výške Kčs 40 000,— bez určenia poradí, návrhom: č. 7, 42, 43, 46, 74.

Jednomyselne sa uzniesla porota priznať rovnakých 6 odmien á Kčs 10 000,— taktiež bez poradí návrhom: č. 1, 6, 23, 53, 68, 79.

Svoje rozhodnutie odôvodňuje porota v podstate takto: Žiadny z 18 návrhov, ktoré postúpili do posledného výberového kola, nespĺňa požiadavky súťažných podmienok do takej miery, aby mu bolo možno udeliť I. alebo II. cenu. Prítom ani jeden z týchto návrhov nevykonal nad ostatnými a pre túto okolnosť a pre rozmanitosť riešení, námetov a myšlienok, ktoré ocenené a odmenené návrhy obsahujú, nebolo dobre možno podľa úrovne kvality jednotlivých návrhov určiť ani ich poradie. Okrem toho porota jednomyselne priznala písomné čestné uznanie za čiastkové kvality a výraznejšie nápady týmto 10 návrhom:

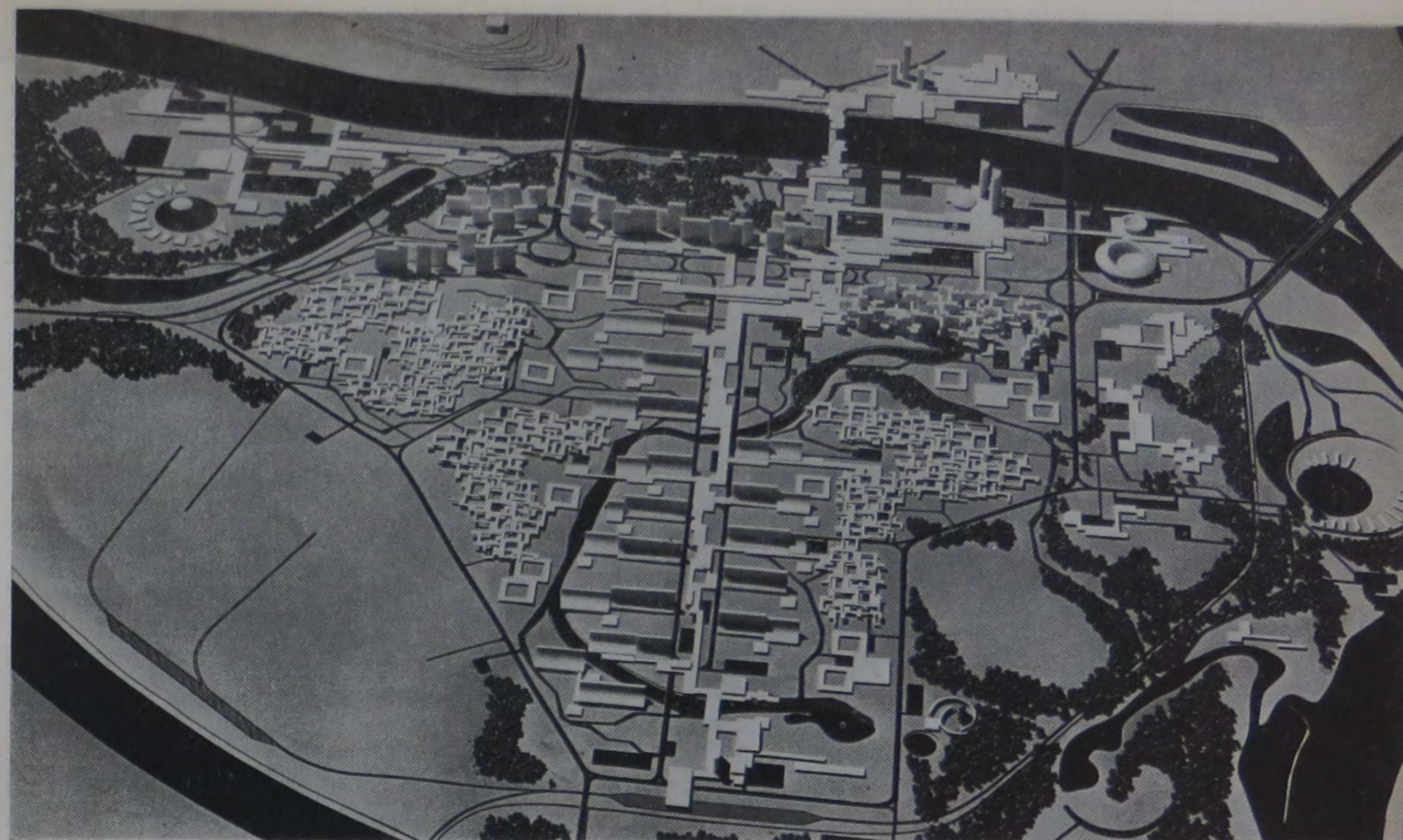
č. 17, 18, 21, 30, 37, 40, 41, 65, 83, 85.
Poznamenávame, že autorov ocenených, odmenených i uznaných návrhov, ako aj diferencovane a úmerne skrátený obsah posudkov poroty uvádzame pri vyobrazení (fotózaberov) príslušných súťažných návrhov. Závěry poroty obsahujú rad všeobecných i konkrétnych odporúčaní, ktoré sa týkajú riešenia obvodu, najmä:

- dosiahnuť úzky vzťah medzi jestvujúcim mestom a jeho rozšírením na pravom brehu Dunaja;
- zachovať a zvýrazniť jestvujúce krajinné kvality územia;
- rozvinúť vodné toky, ako základné prvky návrhu výstavby;
- vyhnúť sa strnulým pravouhlým lineárnym riešeniam;
- potreby integrácie väčších funkčných prvkov;
- predvídať flexibilnú zástavbu aj v detailoch, aby bola možná zmena plánu i v budúcnosti;
- vrcholne dôležitým je vytvoriť také životné prostredie, v ktorom by užívatelia mali pocit, že sa ich potrebám vyhovel vhodným a obrazotvorným spôsobom.

Porota v závere uvádza ďalej pripomienky, poťažne odporúčania aj k riešeniu niektorých technických problémov, a to:

- ak je bezpodmienečne nutné zväčšiť prietokový profil Dunaja, je porota toho názoru, že najhospodárnejším a najracionálnejším riešením by bolo mierne rozšírenie a prehlbenie koryta. Riešenie je však prijateľné len za podmienky, že by bol zachovaný promenádny charakter širokého a architektonicky voľne koncipovaného nábrežia;
- pre odľahčujúcu komunikáciu východ — západ odporúča v prvej etape vybudovať cestu súběžne s riekou, cez nábrežné parky, ale mimo ich úrovne (so zapustením resp. využitím rozdielov úrovni hrádz). V ďalšej etape preložiť tento spoj na obvod štvrte;
- obsah priemyslového územia určiť tak, aby ani prachom, hlukom, výparmi atď. nenarušilo hygienu obvodu a dať preto prednosť výstavbe laboratórií, výskumných centier a pod.;
- koncepcia obvodu nemá byť strnulá, ale umožniť zmeny v budúcnosti;
- bytové jednotky majú byť rozmanité vo forme i v skladbe;
- dnešné mesto so svojimi námestiami, bulvármi a ulicami má byť východiskom.

(Pokračovanie na str. 255)

1

2

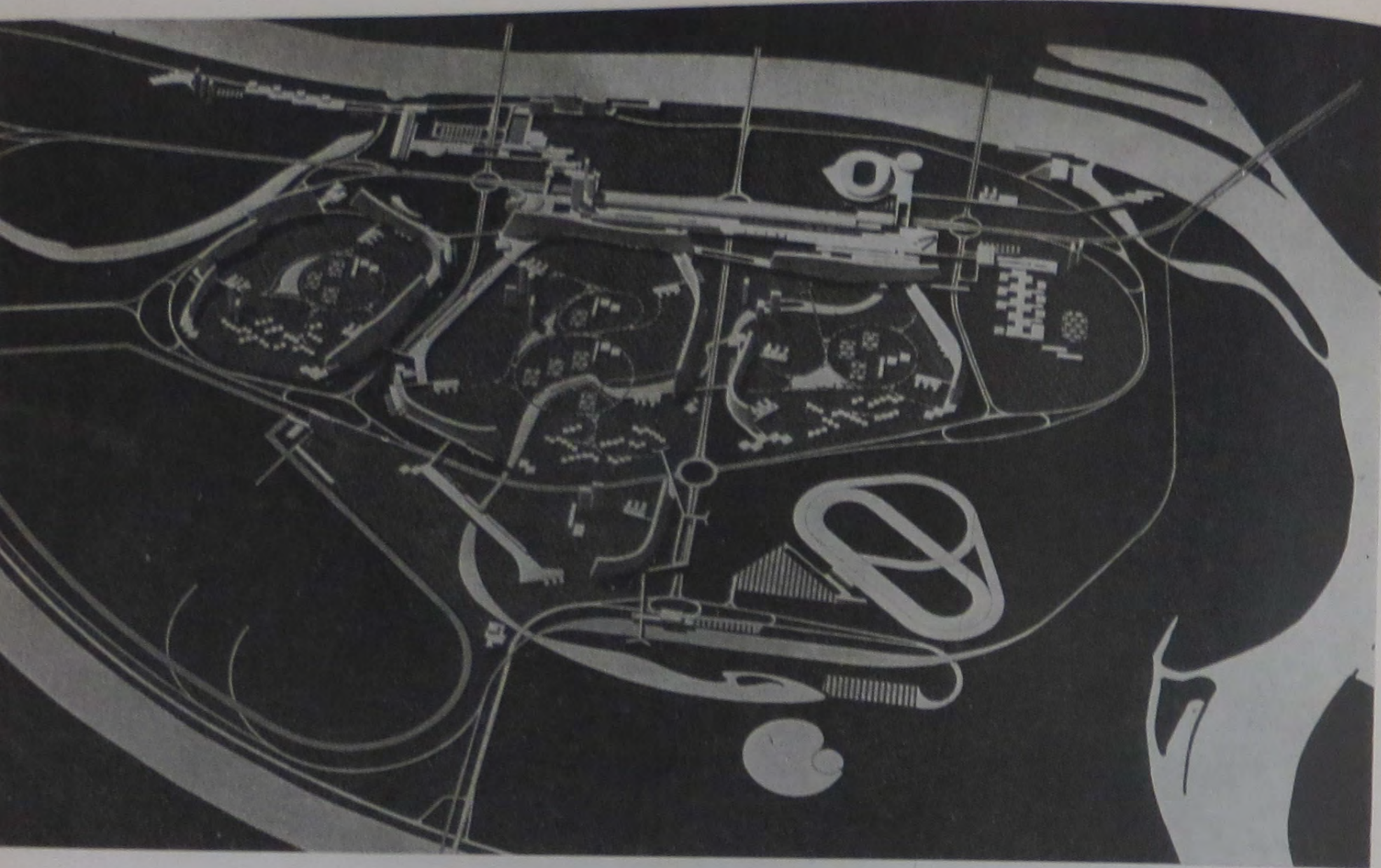
1, 2

Číslo 7 — III. cena, autori: Tibor Alexy, Ján Kavan, Filip Trnkus, Bratislava — ČSSR

Koncepcia návrhu uspokojivo vyjadruje tak individualitu nového obvodu ako aj jeho vzťah k jestvujúcemu mestu. Má bohatú rozmanitosť foriem obytných útvarov a stavieb, ktorými sa vytvárajú priestory rozličných rozmerov, ako podstatné komponenty urbanistického prostredia.

Väzba starého mesta a centra nového obvodu je svojím charakterom síce výrazná, ale utváranie jeho formy vyžaduje ďalšie štúdie. Menej uspokojivým je architektonický dôraz osi sever — juh, lebo vytvára dominantu štruktúry príliš násilným spôsobom, čím narušuje krajinný obraz i meander vodného toku. Riešenie dopravného systému je komplikované a nákladné, najmä pre zapustenie motorickej dopravy pod úroveň terénu. Popritom ale navrhovaný systém — ako celok — je rozvojaschopným podkladom pre uspokojivé riešenie dopravy. Počet požadovaných bytov je splnený a projekt sa môže uskutočňovať v etapách.

3

3, 4

Číslo 42 — III. cena, autori: Ing. arch. Karel Typovský, Ing. arch. Jaroslav Nováček, Ing. arch. Vít Adamec, Olomouc — ČSSR

Návrh zachováva jestvujúce krajinné danosti a vhodným spôsobom vytvára nové parkové plochy, obklopené 8 až 20 podlažnými obytnými odrami. Vybavenosť je rozložená v týchto parkoch, ale niektoré zariadenia sú umiestnené aj v prvých dvoch podlažkách do tvaru krivky formovaných obytných blokov, ktoré ohraničujú tieto parky. Na nábreží Dunaja vytvára ďalšie voľné zelené plochy a architektonicky vyjadruje vzťah k starému mestu iba oproti Hradu. Tu umiestňuje komplex Akadémie vied, nový hotel atď. Komunikačný systém je jednoduchý a účelný, ale ťah pre motorickú dopravu nevhodne odrezáva obytné územie od centra i od nábrežného parku. Zbernú komunikáciu vedie po obvode obytného územia, ale obkľučuje aj park. Napriek tomu, že návrh, čo sa týka merítka a rozsahu centra i veľkosti bytov je čiastočne preexponovaný, poskytuje ako celok svojou zdravou štruktúrou, dobrý podklad pre rozvinutie konečného riešenia výstavby, ktoré má byť ale praktickejšie a má mať väčšie ľudské merítka.

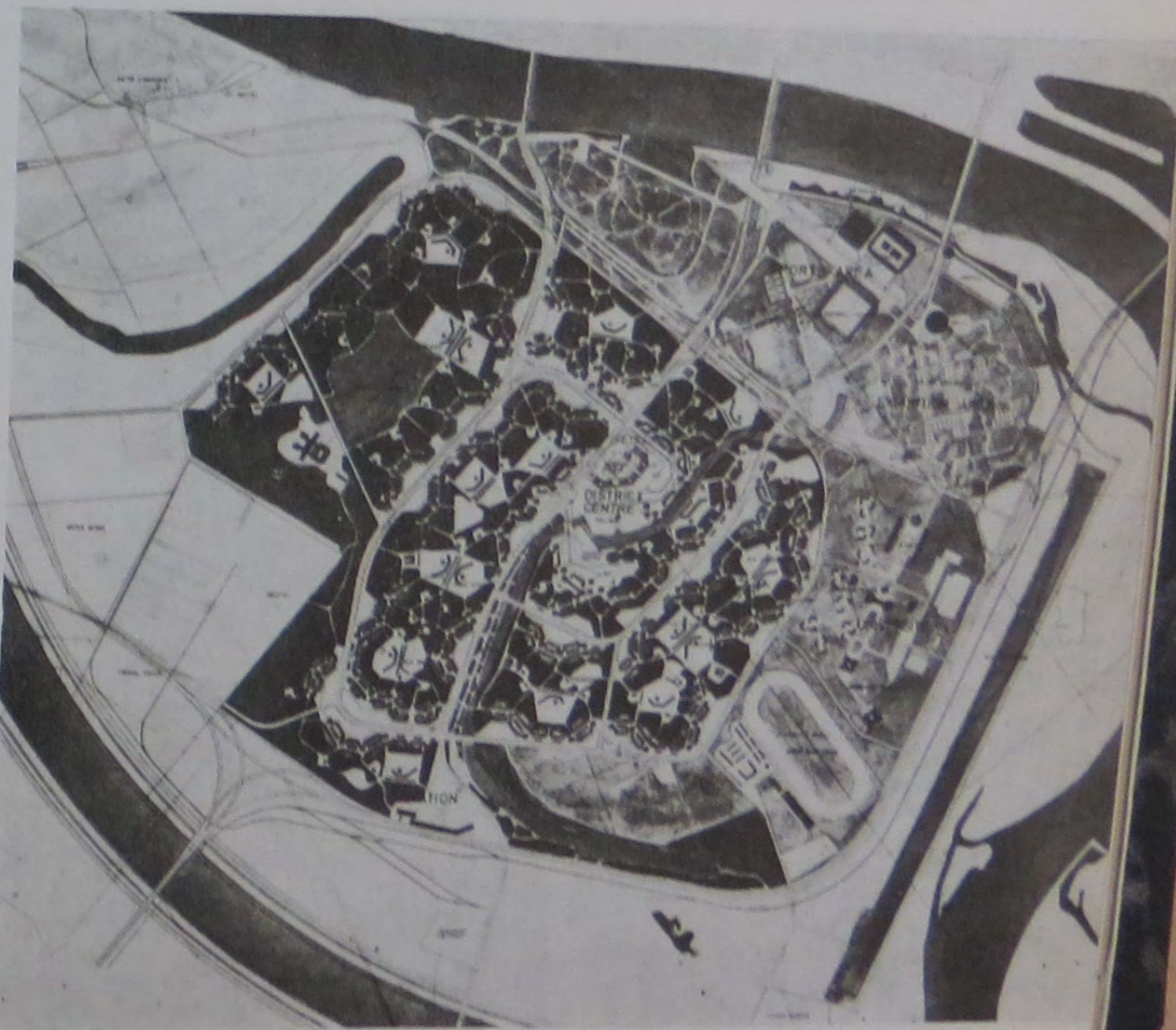

5

5, 6

Číslo 43 — III. cena, autori: Shoyjiro Yamane, Denji Ogura, Yoshimasa Okuma, Masashi Miyakawa, Hiroshi Taginuchi, Jiro Onuma, Osuma Myojyo, Tsunehico Hongo, Tokio — Japonsko

Autori sledovali zabezpečiť plynulosť výstavby počnúc od bytovej jednotky po tvorbu mesta s harmonickými proporciami jednotlivých priestorov a s možnosťou rozvíjania navrhovanej kompozície. Šprála s tromi „čarami života“ smeruje do centra obvodu, kým ďalšie komunikácie ho napojujú na jestvujúce mesto. Pásma verejných a kultúrnych stavieb situujú na brehu Dunaja a okolo monumentálneho námestia, z ktorého je panoramatický pohľad na staré mesto s Hradom, ako dominantu. Riešenie dopravy je dobre premyslené. Vinovite usporiadané obytné jednotky a ich dvory sú arkádovito pospájané a v arkádach sú umiestnené obchody. Verejné budovy sú situované na strategických bodoch obvodu. Návrh je veľmi starostlivo premyslený a citlivo riešený až do detailu. Rešpektuje jestvujúcu krajinu i vodné toky. Má ľudské merítka, hoci, opakovanie podobných obytných jednotiek pôsobí monotónne. Návrh sa vyhýba zbytočnej dramatičtosti a monumentálnosti, je dobre vyvážený, ekonomicky schopný realizácie v etapách.

7

7, 8

Číslo 46 — III. cena, autori: George Vernon Russett a Anton Jemric, spolupracovali: John Mc Keown Jr, Lynne Paxton, Los Angeles — Kalifornia, USA

Návrh charakterizuje hlboké rešpektovanie existujúcej krajiny s jej lesmi a vodnými tokmi. Vychádza zo zámeru, že Petržalka sa môže stať jedinečným ostrovným rozšírením dnešného mesta s vytvorením nového urbanistického prostredia a výrazným funkčným poslaním, ako rekreačnej oblasti pre celé mesto. Autori sa snažia rozvinúť voľné formy krajiny do architektonických a cirkulačných vzorov, pričom sa vyhýbajú pravouhlým riešeniam, ako anachronizmu. Obytné objekty, so značným sústredením bytov, vzrastajúce od nízkej k vysokej podlažnosti sú zúbkované v pôdoryse i v siluete. Sú zoskupené pozdĺž vodných tokov alebo s väzbou na tieto a obklopujú veľký park. Toto riešenie umožňuje súčasne zachovať existujúcu zástavbu Petržalky. Niektoré aspekty dopravných prvkov v riešení komunikácie možno považovať za chybné a centrum obvodu je situované do izolovanej polohy. Tieto nedostatky však nezoslabujú prínos návrhu, ktorý sa vyznačuje osobitnou originalitou a hlbokým rešpektovaním kvality krajiny.

9

9, 10

Číslo 74 — III. cena, autori: Prof. Dr. Roland Rainer, Albin Arzberger, Herbert Karer, Viedeň — Rakúsko

Koncepcia obvodu v tomto návrhu sa prejavuje vysokou organizovanosťou so silne účinným vzťahom k existujúcemu mestu. Výstavbu sústreďuje do troch okrskov okolo centra obvodu komunikáciami vzájomne veľmi dobre spájaných. Areály pre výstavbu, vysokú školu a športové zariadenia sú rozložené na brehu rieky. Každý okrsek pozostáva z 5 susedstiev (obytných skupín) kompaktného kruhového charakteru. Obsahujú rozličné druhy bytov v objektoch, ktoré vzrastajú vo výškovej zástavbe smerom na sever. Vybavenosť je pojatá do týchto okrúhlych komplexov. Hoci návrh svojou presvedčivou štruktúrou úspešne vyjadruje väzbu obvodu na existujúce mesto, štandardizované jednotky susedstiev neposkytujú pre etapovitú výstavbu žiaducu variabilitu. Komunikácie sú starostlivo uvážené, najmä čo sa týka umiestnenia železničnej stanice a siete električiek, ktorá sieť ekonomicky sprístupňuje všetky plochy.

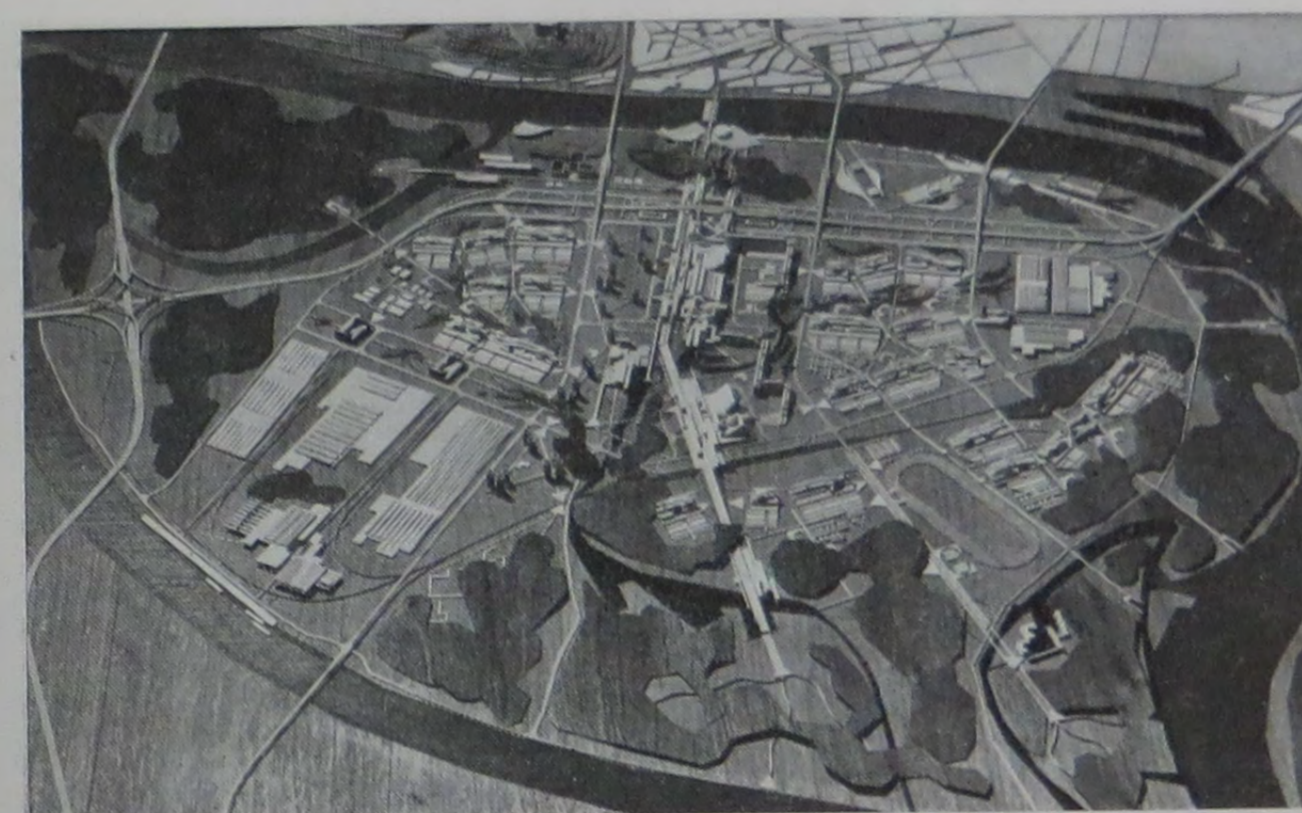
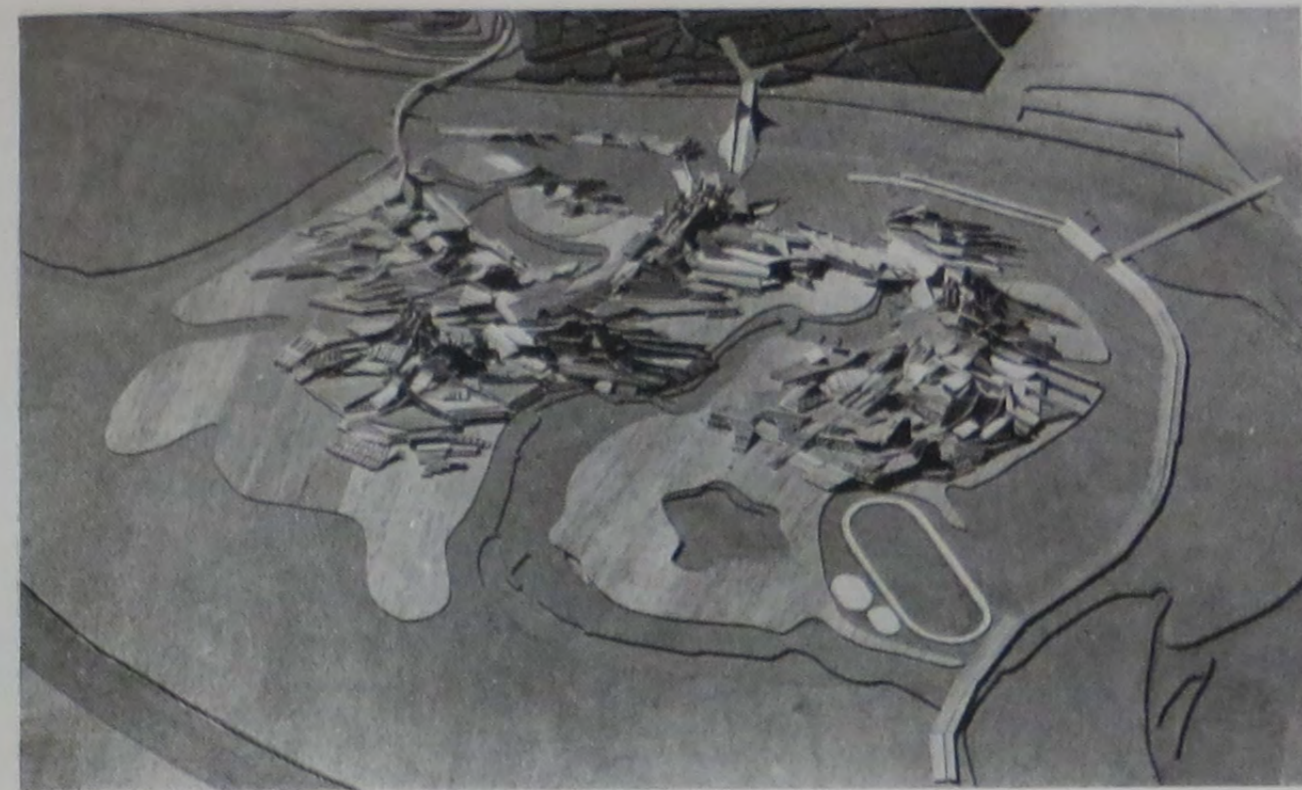
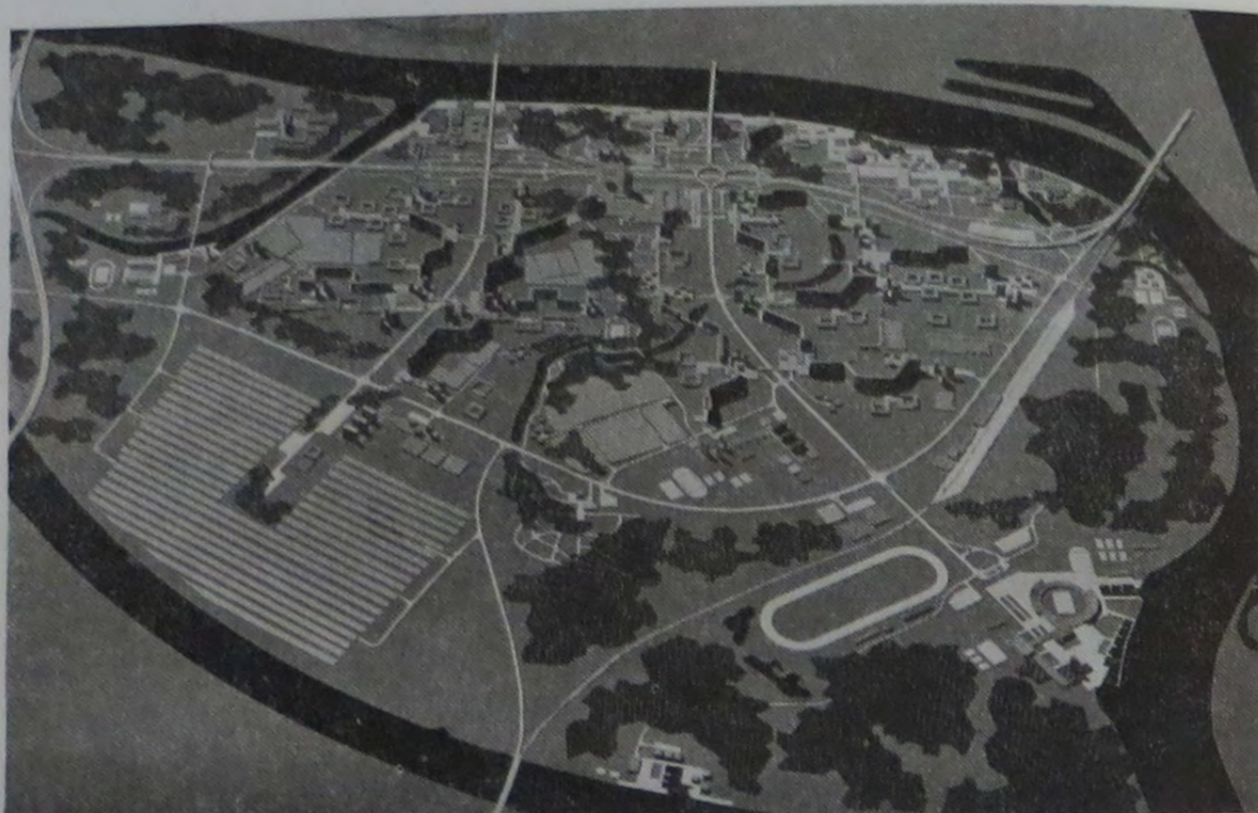
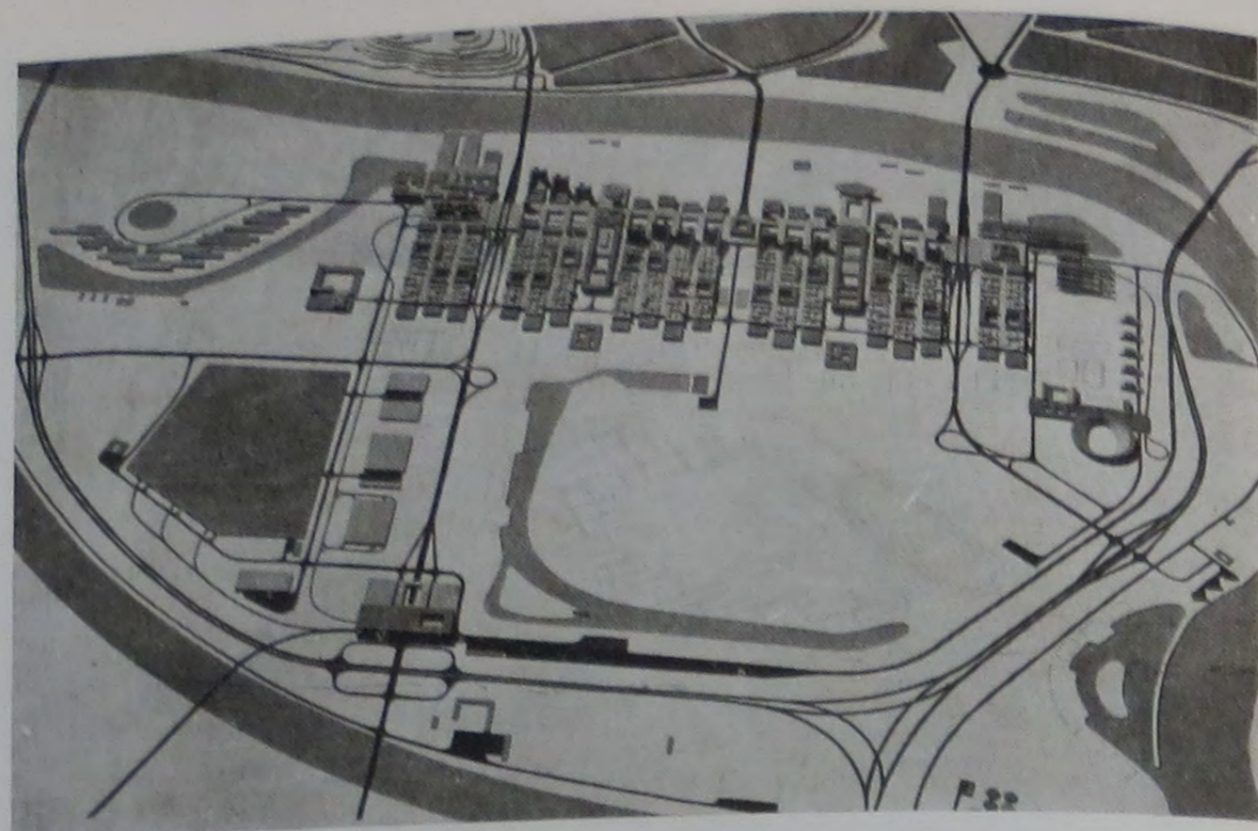

8

10

11	12
13	14

15	16
17	18

11, 12

Návrh č. 1 — odmena, autori: akad. arch. Vladimír Palla, Ing. arch. Silvester Vágner, výtvarník: Josef Krejčík, doprava: Ing. Erich Vrtiš, Brno — ČSSR

Zásavba, rovnobežná s tokom Dunaja, má koncentrovane lineárny charakter. Toto riešenie umožnilo zachovať prírodné danosti územia obvodu. Školy, situované na južnom okraji obytného územia, majú dobrý styk s parkom. Rozložením obytných domov vytvárajú sa vnútorné intímne urbanistické priestory a návrh predpokladá len obmedzený rozsah vežových objektov. Celkove je zástavba taká stnulé, že ťažko umožní zmeny v etapovitej výstavbe.

13, 14

Návrh č. 6 — odmena, autori: Prof. Ing. arch. Vladimír Meduna, Doc. Ing. arch. Stanislav Rys, CSc., Ing. arch. Jaroslav Vyšínka, Pavel Šimeček, doprava: Prof. Ing. Vladimír Veselý, Brno — ČSSR

Rozloženie zvlínených obytných blokov pôsobí príjemne. Bloky tvoria pozadie drobnejším bytovým objektom a obklopujú väčšie plochy voľnej zelene, ktorá preniká celou kompozíciou. Centrum je tak situované, že umožňuje vysoko účinné spojenie existujúceho mesta s novým obvodom. Oproti tomu je železničná stanica nevhodne umiestnená. V obytnom území sú komunikácie a parkovacie garáže pre motorickú dopravu prekrytím oddelené od peších ciest, čím sa docieľuje výhodné spojenie medzi motorickými vozidlami, chodcami a bytmi.

15, 16

Návrh č. 23 — odmena, autori: Dipl. Ing. Merete Mattern, Dipl. Ing. Manfred Waltz, Dipl. Ing. J. Akni, Mike Mott, Prof. Hermann Mattern, Berlin — NSR

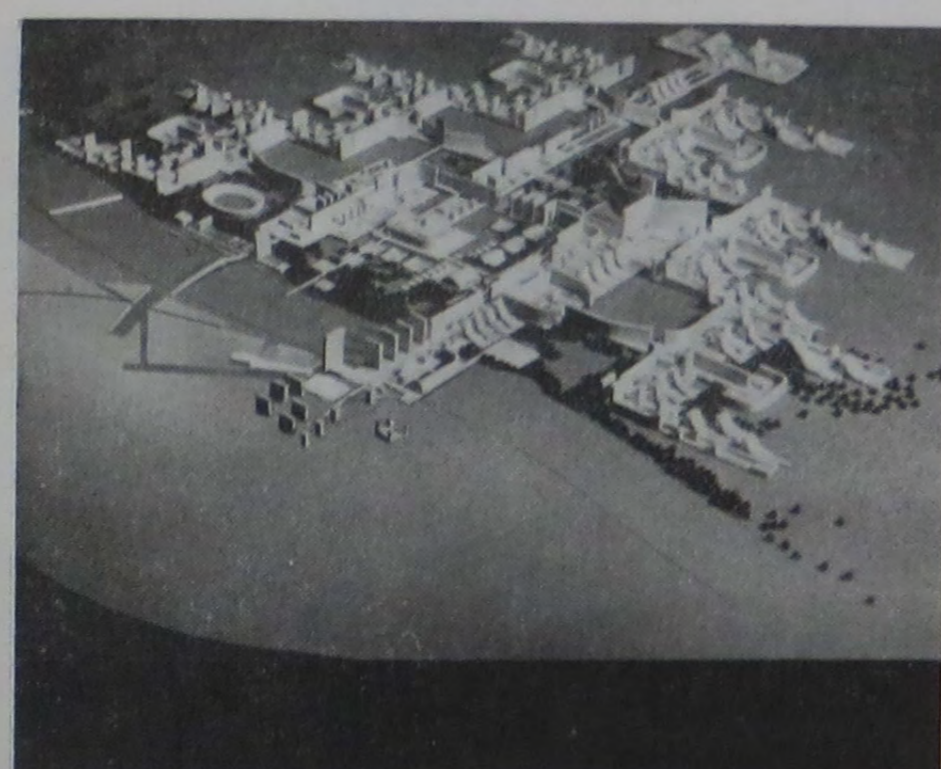
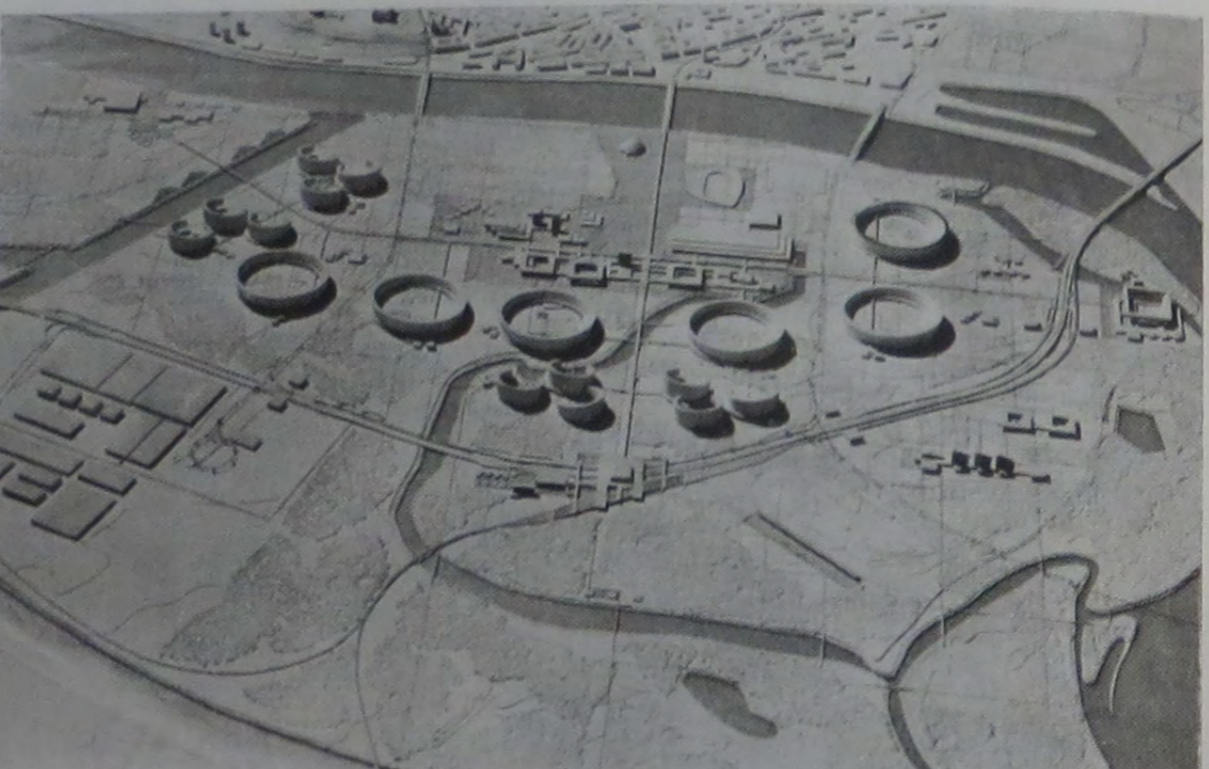
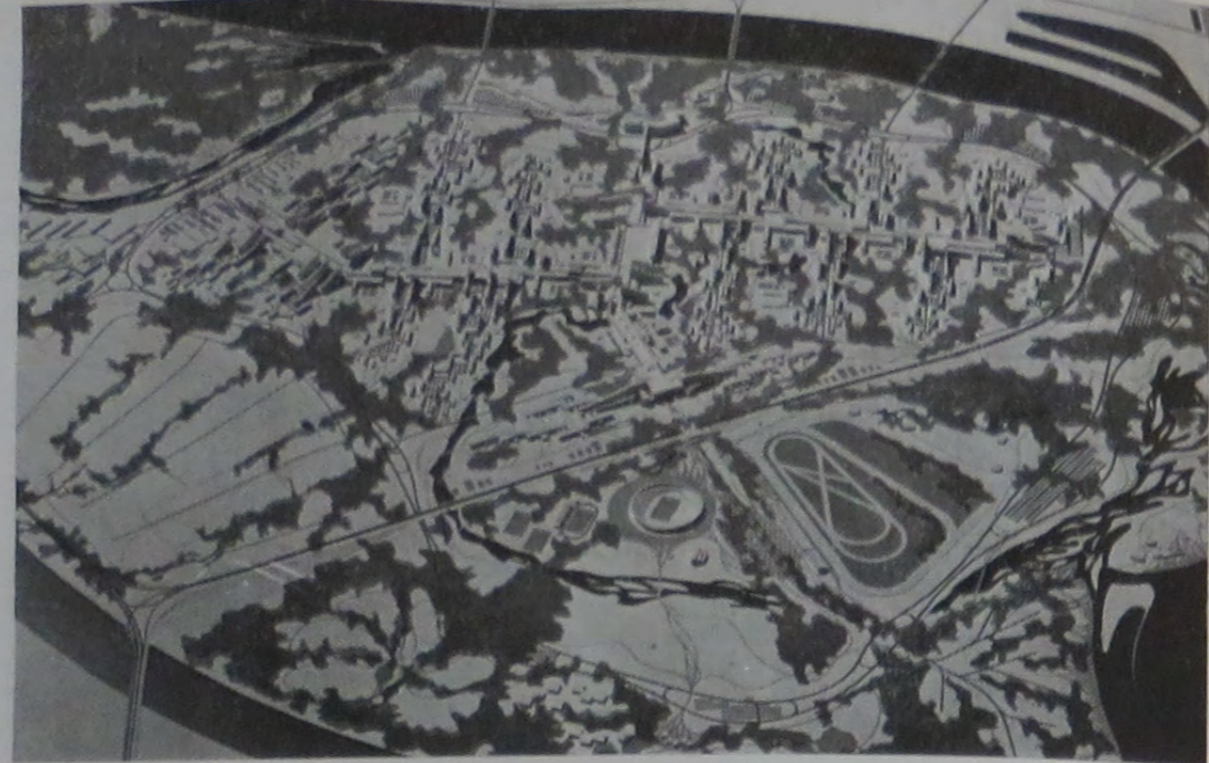
Porota ocenila tento návrh pre jeho protipólne poňatie, ako reakciu na pravouhlé a schematické riešenie a prejav obhajoby urbanizmu, ako umeleckej a sachárske aktivity. Celkový prístup k riešeniu je charakterizovaný rozvíjaním veľkorysých foriem do obrazu krajiny a mesta pri rešpektovaní existujúcich a nových meandrových vodných tokov. Návrh v predloženej podobe nie je realizovateľný. Je to vlastne len začiatok, či vidina alebo prípomienka, že mestá nemôžu byť ľudské, ak sa v ich výstavbe uplatňujú len vedecké, neživé formule počítača.

17, 18

Návrh č. 53 — odmena, autori: Dipl. Ing. architekti: Vladimír Mušič, Marjan Bežan, Nives Starc. Spolupracovníci: Cand. Ing. arch. Mušič Marjan, Dipl. Ing. arch. Marko Mušič, Dipl. Ing. arch. Miha Kos, Ljubljana — Južoslóvia

Návrh sa vyznačuje rozmanitými a pružnými rysmi a formami zástavby. Výrazná väzba obvodu na existujúce mesto je docieľená koncentráciou verejných stavieb a obchodnej vybavenosti pri súčasnom zachovaní daného obrazu prírody. Obytné útvary majú rozmanité formy a dispozíciu, čo umožňuje výhodnú etapizáciu i zmeny, ktoré môžu v budúcnosti vzniknúť. Štruktúra dopravného systému je nadmerne rozvinutá.

19	20
21	22

23	25
24	26

19, 20

Návrh č. 68 — odmena, autor: Paul Pierre Risterucci, Bolougne — Francúzsko

Lineárne riešené obytné útvary s kolmým radením na dve komunikačné chrbtice umožnili vytvárať priebežné parkové pásy po oboch stranách obytných útvarov, čím sa docieľuje dobré životné prostredie s takým prístupom do voľnej zelene a v nej situovaným školám.

Hoci obytné útvary sa ponímajú mechanicky, organizačná schéma konceptu je vyhovujúca a pôsobivá. Väzba na súčasné mesto, vyjadrená len na konci parku, nie je dosť účinná a preto nový obvod má charakter satelitu, než integrálnej súčasť mesta. Dopravný systém je jednoduchý a vyhovuje.

21, 22

Návrh č. 79 — odmena, autori: V. V. Lyzenko, M. A. Abaljan, V. V. Kurbatov, A. V. Mačučin, spolupracovník E. V. Cubenko, Frunze — SSSR

Kruhové 10 až 28 podlažné objekty kompaktných obytných skupín sú voľne rozložené v zachovanej prírodnej krajine. Prízemie týchto objektov je čiastočne voľné, čiastočne sú tu zabudované zariadenia vybavenosti. V druhom podlaží sú chodníky pre peších. Napriek nedostatkom v detailnom riešení je návrh výrazný a originálny, najmä v snahe vytvoriť také prostredie, ktoré umožňuje pohotovo spájať verejnú a súkromnú činnosť obyvateľov. Riešenie dopravy je vo všeobecnosti uspokojivé, ale jednokofajová visutá trať (monorail), nie je z hľadiska koncentrácie cestujúcich vhodne volená a nebola by ekonomická.

23

Císlo 17 — architekti Henry Poney, Jean Maniaque, Albert Longo, Alain Fabre, Américo Zublena. Spolupracovníci: Jeannine Jontel, Guy Jontel, Montreux — Francúzsko

Návrh vytvára rámec, ktorý pri väčšej voľnosti a pružnosti umožňuje rôznymi formami a hustotami dosiahnuť rozmanitosť životného prostredia.

24

Císlo 18 — Uwe Freidinger, spolupracovník Raschid Jarkass — Karlsruhe, NSR

Návrh má výrazný vzťah k existujúcemu mestu, ale zanedbáva daný charakter krajiny a riešenie dopravy je neúplné.

25

Císlo 21 — Arch. Dipl. Ing. Robert Ruschitzka. Spolupracovníci: Dipl. Ing. Helmut Eisenmenger, Eric Hofmann, Jörg Klínger, Rudolf Kohoutek, Viedeň — Rakúsko

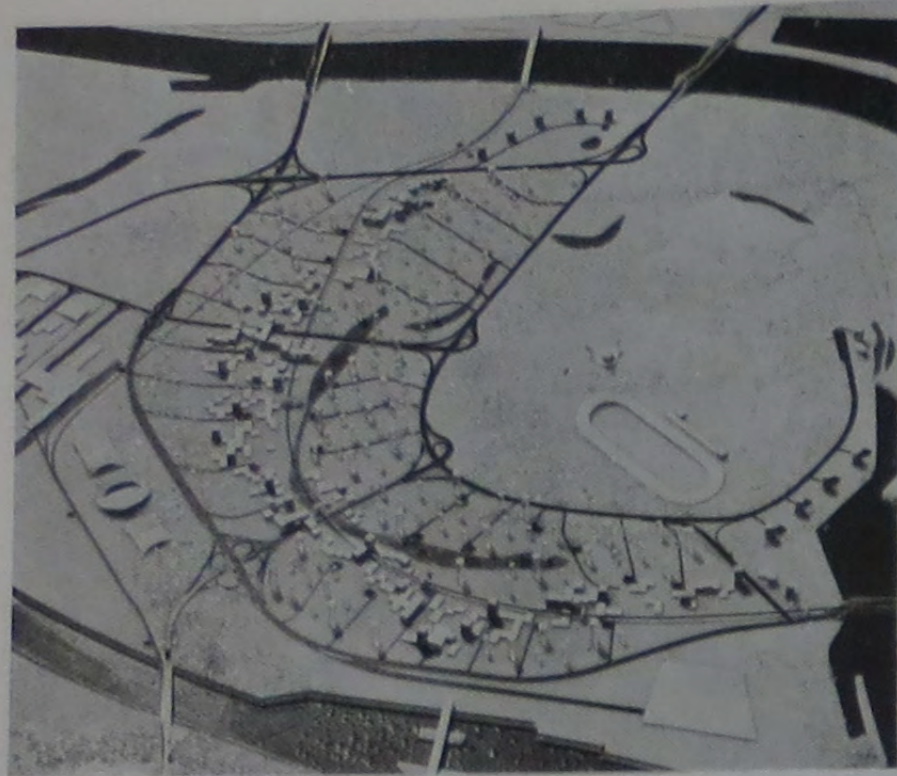
Návrh vykazuje niektoré výborné teoretické kvality. Jeho nedostatkom je, že nevenuje úmernú pozornosť kladným rysom krajiny.

26

Císlo 30 — architekti: Alessandro Mendini, Mario G. Olivieri, Paolo Viola, Luciano Boschini, Francesco Mendini, Emilia Rossi, Antonio Susini, Ettore Zambelli, Rossana Zambelli-Raiteri. Spolupracovníci: arch. Fabrizio Carola, Francesco di Salvo, Paolo Schegi, Milano — Neapol, Taliansko

Sične koncentrovaná lineárna zástavba, rovnobežná s Dunajom, má kladné urbanistické kvality, ale hustota a výška budov sú predimenzované.

vým podkladom pre moderný plán výstavby budúcej Petržalky.
Ohľadne postupu prípravy výstavby odporúča:
● ustanoviť osobitný projektový kolektív;

● organizovať diskusie alebo semináre, na ktorých sa za účasti slovenských architektov a iných zainteresovaných zložiek a expertov vykoná podrobná analýza výsledkov súťaže a na tomto podklade zostaví úplný súbor záverov a zásad pre definitívny návrh výstavby;
● porota požaduje za vhodným primeraným spôsobom zapojiť do vyššie uvedenej

diskusnej prípravy aj autorov ocenených návrhov.
Porota konštatovala, že iniciatíva vypísať medzinárodnú súťaž bola plne opodstatnená i to, že účel súťaže bol splnený. Bude teda teraz na nás vynaložiť také úsilie, aby ciele vytýčené v podmienkach a konkretizované navrhovanou diskusnou cestou sa taktiež splnili.

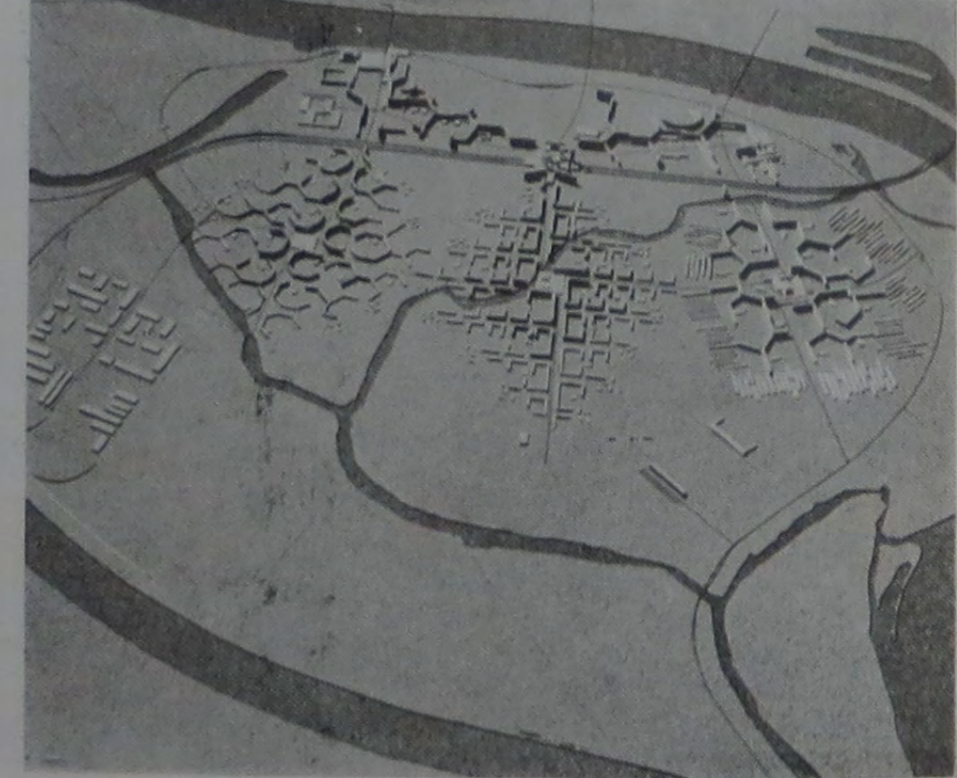
27

Číslo 37 — Prof. Karl Thomas Robaschik, Arch. Lynbo — Mir Szabo, Arch. Uri de Beer, spolupracovníci: Arch. Rudolf Baumann, Grad. Ing. Jochen Brandtner — Düsseldorf — NSR
Ako kvalitu projektu porota priznala, že rieši nový obvod a usporiadanie komunikácií v rámci širšej oblastnej závislosti. Oproti tomu je v detailoch čiste schematický.

30

Číslo 65 — architekti Gernot Kramer, Erhart Pfotenhauer, Klaus Müller — Ederborn, spolupracovníci: Rainer Kaempfe, Nicola Dischkoff, Michael Fühler, Hans Georg Böhler, Weber und Brandt Wiedermann — Karlsruhe — NSR
Porota udelila čestné uznanie tomuto návrhu za väzbu so starým mestom a za rozmanitosť priestorov i trás pre peších. Hlavné dopravné trasy obmedzujú možnosti ďalšieho rozvoja obvodu.

27 | 30

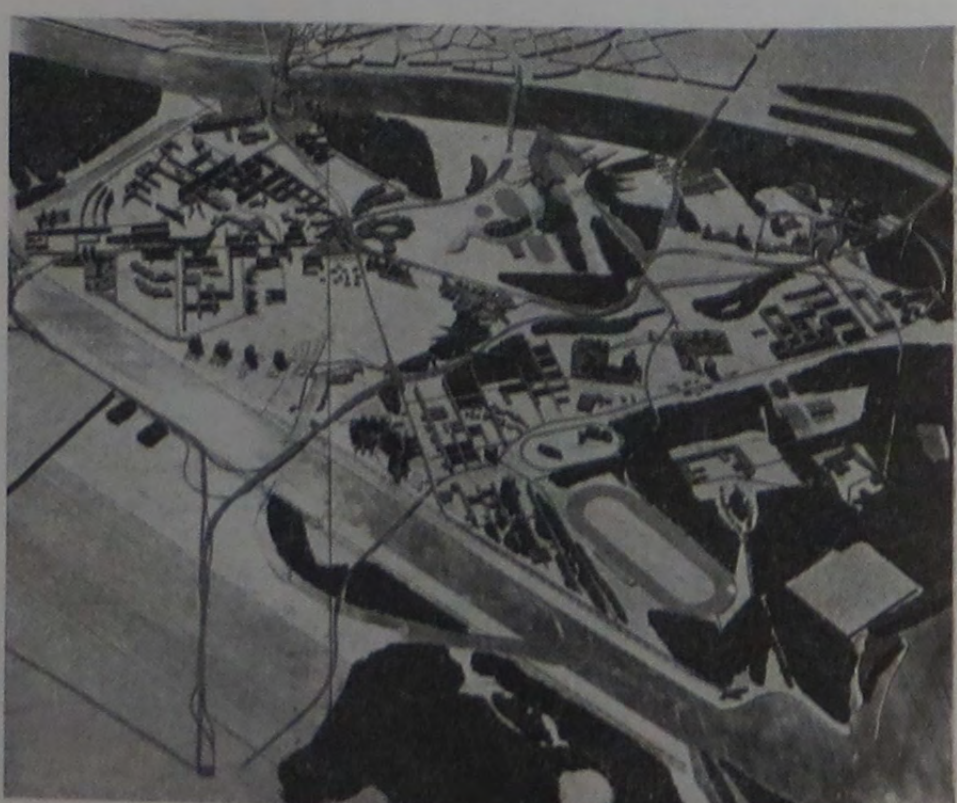
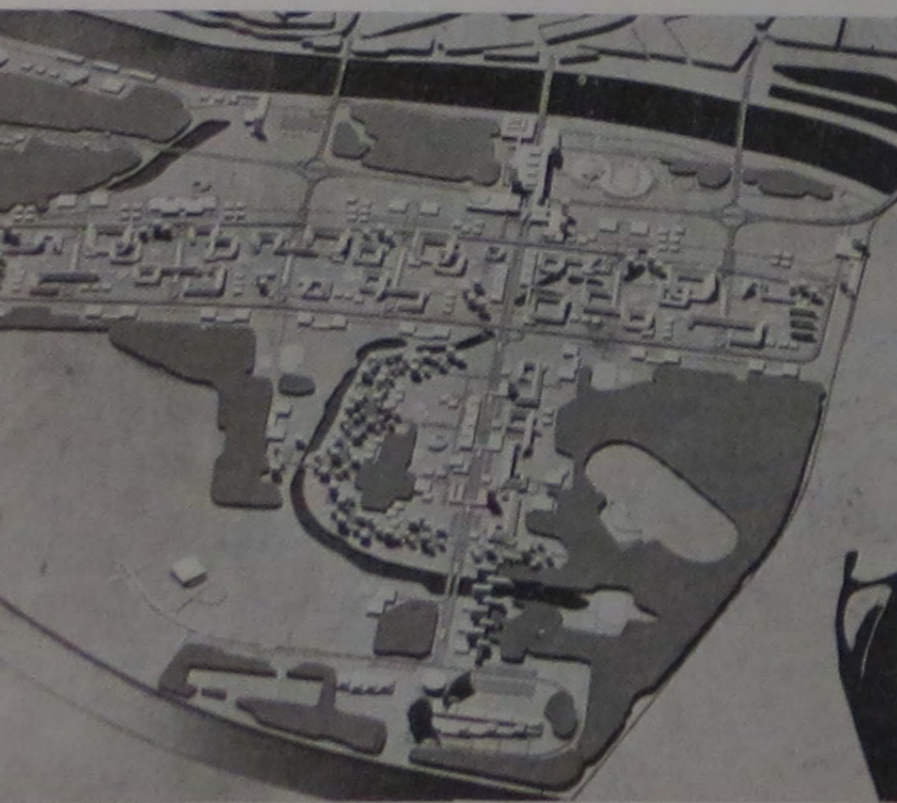
28

Číslo 40 — Ing. architekti: Prof. Dr. Jindřich Krise, Luboš Doutlík, Doc. Jan Krásný, Karel Marhold, Jiří Němec, Vlastimil Sliva, Doc. Luděk Todl, spolupracovník Karel Fořt — Praha — ČSSR
Čestné uznanie priznala porota návrhu za rozmanitosť obytných foriem. Popritom má však niektoré nedostatky, najmä čo sa týka celkovej štruktúry, lokalizácie centra a rozšírenia obytnej zóny smerom na juh.

31

Číslo 83 — Arch. Gérard Passchier, Arch. Hendrik Valthuyzen, sociológ Wim Staal — Hendrik Ido Ambacht — Holandsko
Väčšina komponentov komunikačnej kostry je dobre uvážená, má dobre riešený vzťah k jestvujúcemu mestu a zachováva daný ráz krajiny. Vykazuje síce rozmanitosť foriem v obytných útvaroch, ale tieto pôsobia stereotypne.

28 | 31

29

Číslo 41 — Ing. arch. Milan Hartl, Ing. arch. Svatoopluk Bartík, spolupracovník Ing. arch. Josef Lancingr — Ostrava — ČSSR
Návrh charakterizuje rešpektovanie povahových rysov krajiny a možnosti väzby obvodu na jestvujúce mesto. Usporiadanie dopravy je komplikované a lokálne rozsiahle.

32

Číslo 85 — Architekti: Maurice Münir Cerasi, Franco Micolitti, Cesare Pellegrini — Milano, Taliansko
Podľa posudku poroty je to nezvyčajný návrh, ktorý ukazuje, že návrhy zbažené strnulej koncepcie s flexibilitou, rozvinutia schopnou dispozíciou, môžu prejavovať ľudskejšie kvality. Tento návrh súčasne je však dôkazom toho, že zmienené teoretické zásady je ťažšie aplikovať na riešenie komunikácií a vodných tokov.

29 | 32

NOVÝ URBANIZMUS V PETŘALKE

Štefan Svetko

Je zaiste historickou udalosťou, že sa časť rokovania IX. svetového kongresu UIA uskutočnila Stretnutím urbanistov v Bratislave. Slovensko privítalo zahraničných hostí a sústredilo pozornosť našich odborníkov a verejnosti na vypovedané i nevypovedané otázky urbanisticko-architektonickej tvorby, ktoré dnes hýbu svetom. Stalo sa tak zásluhou medzinárodnej súťaže na obytný obvod v Petržalke.

Bol by to však iba obmedzený úspech, keby bratislavská medzinárodná súťaž vyvolala len trochu vzruchu a slávnostnej atmosféry okolo dní stretnutia urbanistov celého sveta. Toto bolo len jej predpokladaným sprievodným poslaním, ktoré sa, dúfam, vydarilo. Právě poslanie a motívy vypísania medzinárodnej súťaže na takú významnú úlohu spochybujú niekde inde.

Nie je to po prvý raz, čo sa Bratislava obracia s problémami vývoja svojho „lebensraumu“ k názorom zahraničných odborníkov. Bolo by chybné domnievať sa, že išlo v týchto prípadoch o východisko z bezmocnosti, o pomoc pri vyriešení konkrétneho problému. Doterajšie medzinárodné súťaže, ktorými v svetovom meradle pomerne malá Bratislava dala priestor k medzinárodnej tribúne, špecifikovali študijný predmet súťaží v abstrahovaných, teoretických a praktických polohách, takže ich výsledky boli vhodným diskusným príspevkom k vývoju architektonickej tvorby vôbec a osobitne k rozvoju samotného mesta.

Prvá medzinárodná súťaž na generálny plán mesta Bratislavy v r. 1928–29 má nemalý podiel na formovaní dnešnej štruktúry mesta. V jej výsledkoch a neskorších realizáciách kotví dnešná veľká Bratislava. Presvedčila, že mesto sa nemôže rozvíjať ako uzavretý celok izolovaný od širšieho rájónu. V podstate táto súťaž vymedzila územie dnešnej veľkej Bratislavy a načrtla zákonitosti rozvoja mesta s jeho širším záujmovým územím. Aj keď dosah ďalších dvoch medzinárodných súťaží v rokoch štyridsiatych nebol tak zovšeobecňujúci (medzinárodná súťaž na priestor dnešného Gottwaldovho námestia a na univerzitné mesto na hrade), predsa len zanechali stopu vo formovaní názorov na monumentálne reprezentačné mestské celky v kontexte širších názorov, uplatňovaných vo svete.

Za predchádzajúcimi medzinárodnými súťažami v ničom nezaostala posledná, radu MsNV vypísaná súťaž na státisícový obytný obvod v Petržalke. Naopak, konkretizovaním úloh v danom priestore predložili sme medzinárodnej odbornej verejnosti na vyjadrenie najaktuálnejší, páličivý problém základných otázok tendencií vývoja súčasného svetového urbanizmu. Ohlas, ktorý tento počin spôsobil, aj jeho výsledky sú nemalé a ich prijatie, aspoň podľa ohlasu zahraničnej odbornej i laickej tlače, je veľmi priaznivé.

Skoda len, že v operatívosti publikovania týchto výsledkov, v kvalite ich prezentácie nás zahraničná tlač predbieha. Podmienky súťaže ponúkali architektom úplnú voľnosť v koncipovaní 100-tisícového mesta v prekrásnom prírodnom prostredí, s ťažiskom na základnú, doteraz zabúdanú myšlienku – regenerácie fyzických a duševných síl človeka. Bol to program, rozšírený oproti doteraz uplatňovaným tendenciám o celú druhú polovinu, postihujúcu v doterajšej tvorbe a to nielen u nás, zaznávanú oblasť duchovných, psychických, mimomateriálnych potrieb človeka. Nemožno sa preto čudovať, že záujem odborníkov prekročil naše očakávania a priniesol mnohostranné výsledky. Mestu, verejnosti i odborníkom.

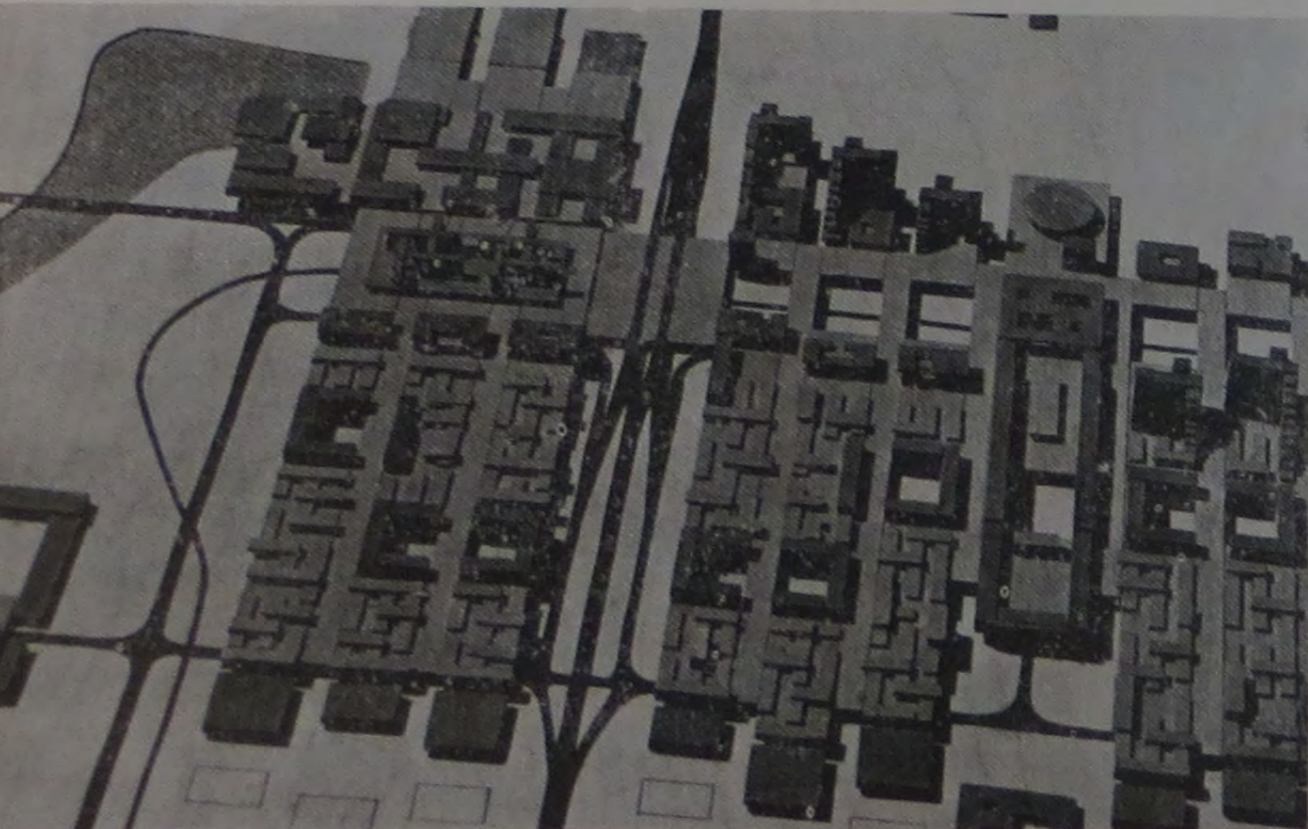
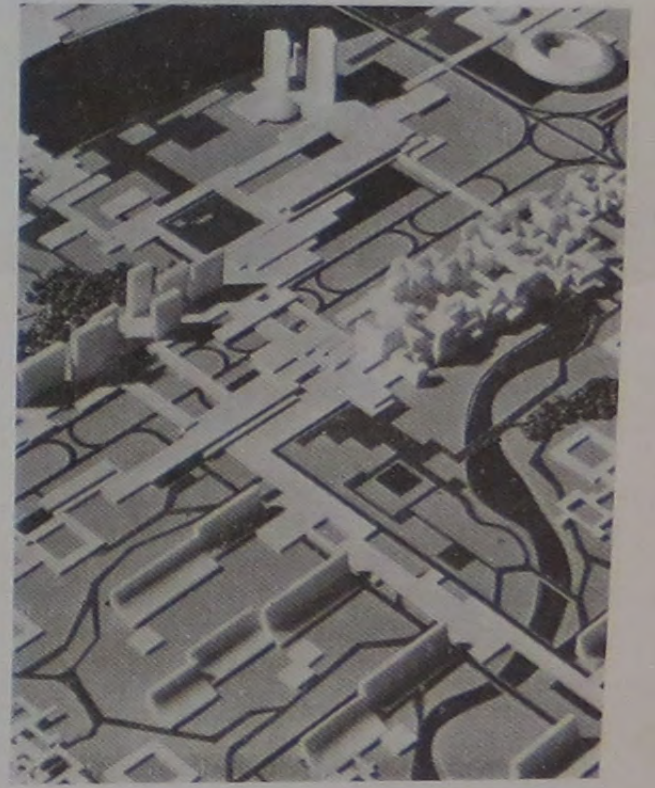
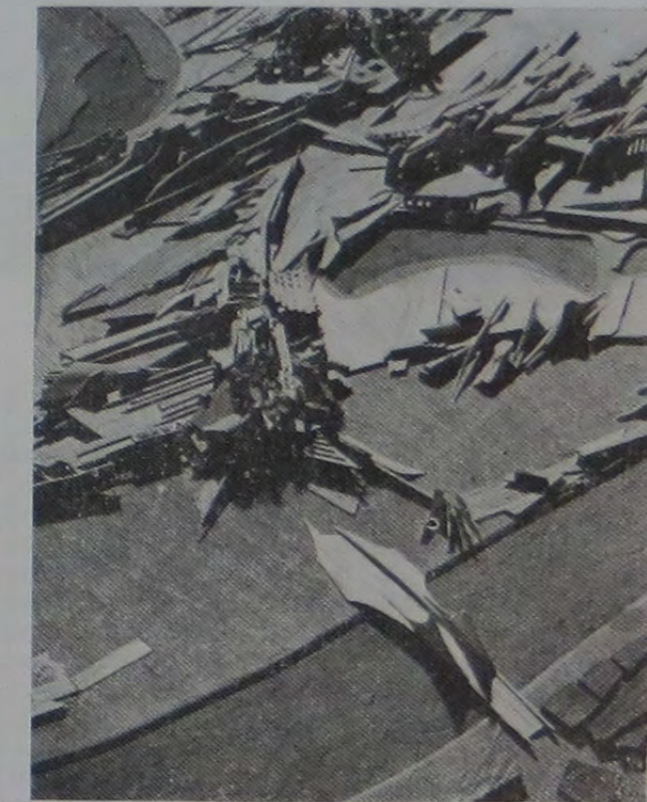
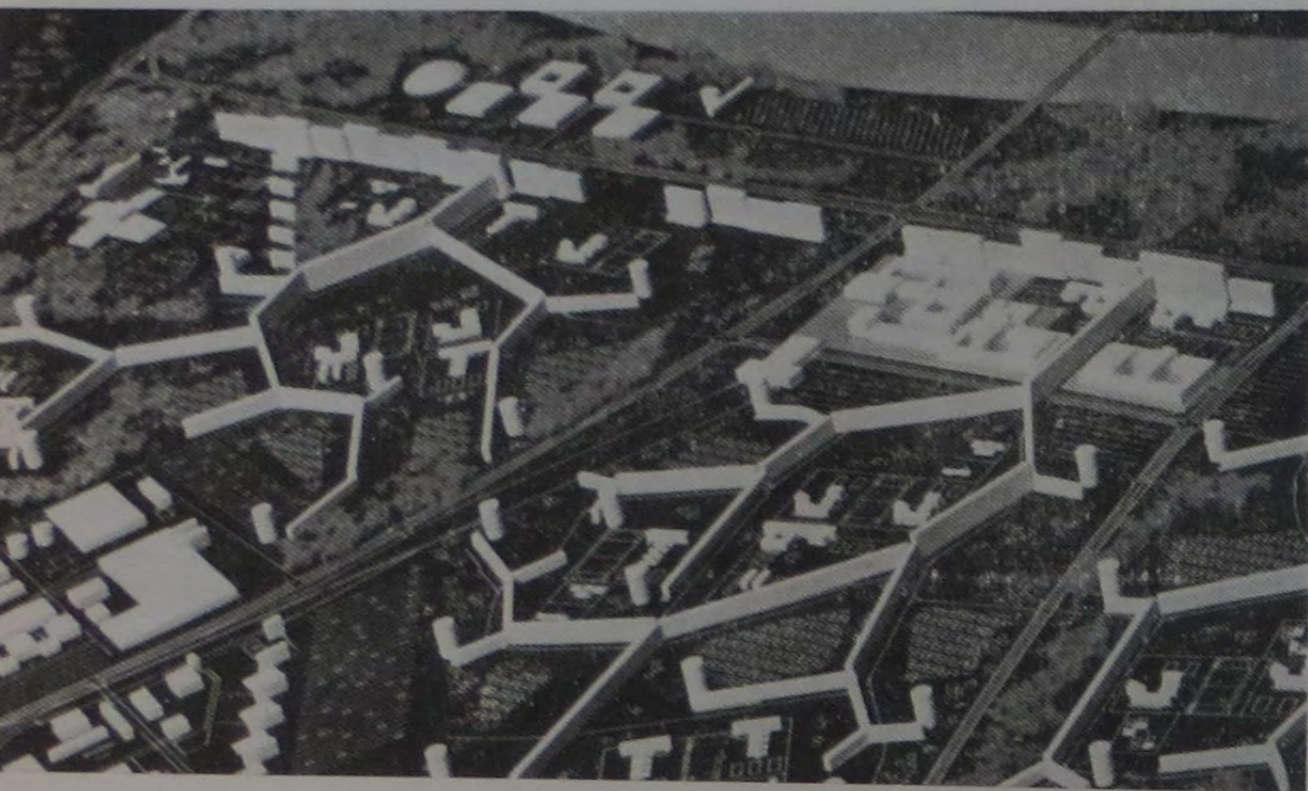
Nezvyklé množstvo návrhov zaplnilo výstavné priestory Domu umenia. V tejto spleti názorov, materiálov a technik spracovania ťažko bolo postrehnúť charakteristické názorové skupiny. Preto aspoň niekoľko slov o základných názorových polohách jednotlivých návrhov.

V atmosfére hľadania nových funkčných a výrazových vzťahov osídlenia veľmi výrazne a jednoznačne sa odčleňovala skupina návrhov, ktorá riešila túto závažnú úlohu bez rozdielu národnosti autorov v polohe prezitého, formálne-mechanistického prístupu. V návrhoch tejto kategórie vystupuje do popredia negovanie doterajších zlých skúseností, negovanie narastajúceho počtu nespokojnosti s budovaným prostredím, negovanie humanizujúcich snáh a výtvarných teamových odborov vedy, jednoduchého, zotrvávanie vo vulgarizácii „funkcionalistických“ princípov urbanistickej tvorby.

Je pochopiteľné, že týchto návrhov nebolo veľa. Nie ďaleko od tejto skupiny stáli početné návrhy, ktoré v podstate sice nepočítali v myšlienkovom a filozofickom programe pocit nespokojnosti, snažia sa však kultivovaním potlačiť formy prežitej urbanistickej štruktúry. Väčšina týchto návrhov sklzála do polohy ornamentu veľkého merítka, k ľúbivému obrazcu, ktorý bol v prevažnej miere mechanický a nadradený základnej funkcii.

Značná časť autorov sa snažila nadviazať na kontinuálny, rastlý urbanizmus Candilissovo Toulouse Le Miraille. Pováčšine však tieto návrhy postrádajú rýdzosť interpretácie spomenutej myšlienky v danom prostredí, dôslednosť funkčného, technologického i výtvorného prejavu. Výrazná, voľná kontinuitnosť foriem bytových objektov vytvára komplexy rozvolnených priestorov, v značnej miere však bez vyhodnotenia a umocnenia prírodných daností územia.

Veľa autorov pociťuje potrebu odstrániť nepriaznivé výsledky voľnej, neviazanej skladby objektov a hľadá východisko v stavebnej koncentrácii objektov do pevne viazaného celku. Z hľadiska nových foriem životného prostredia dochádza tu k nepriaznivej prehustenosti obytného územia bez zapojenia okrajových funkčných zelených plôch ako organickej funkčnej a kompozičnej súčasťi prostredia. V rámci týchto koncentrujúcich tendencií objavili sa aj návrhy v polohe viac alebo menej utopické, v polohe veľkých plastických kompozícií. Ich teoretická nedomyšlenosť a formálna nadnesenosť nedávala im šance na úspech. Víťazné a odmenené návrhy tvoria samostatnú skupinu tvorivých výbojov, presvedčujúcich o možnosti neuniformovaných, individuálnym tvorivým prejavom poznačených ciest pri zvládnutí organizačnej a kompozičnej štruktúry mestského celku. Súhrnné výsledky, vyplývajúce z najrozmanitejších myšlienkových polôh, sú neočakávane podnetné. Znamenajú vo svojom

4	6
5	7

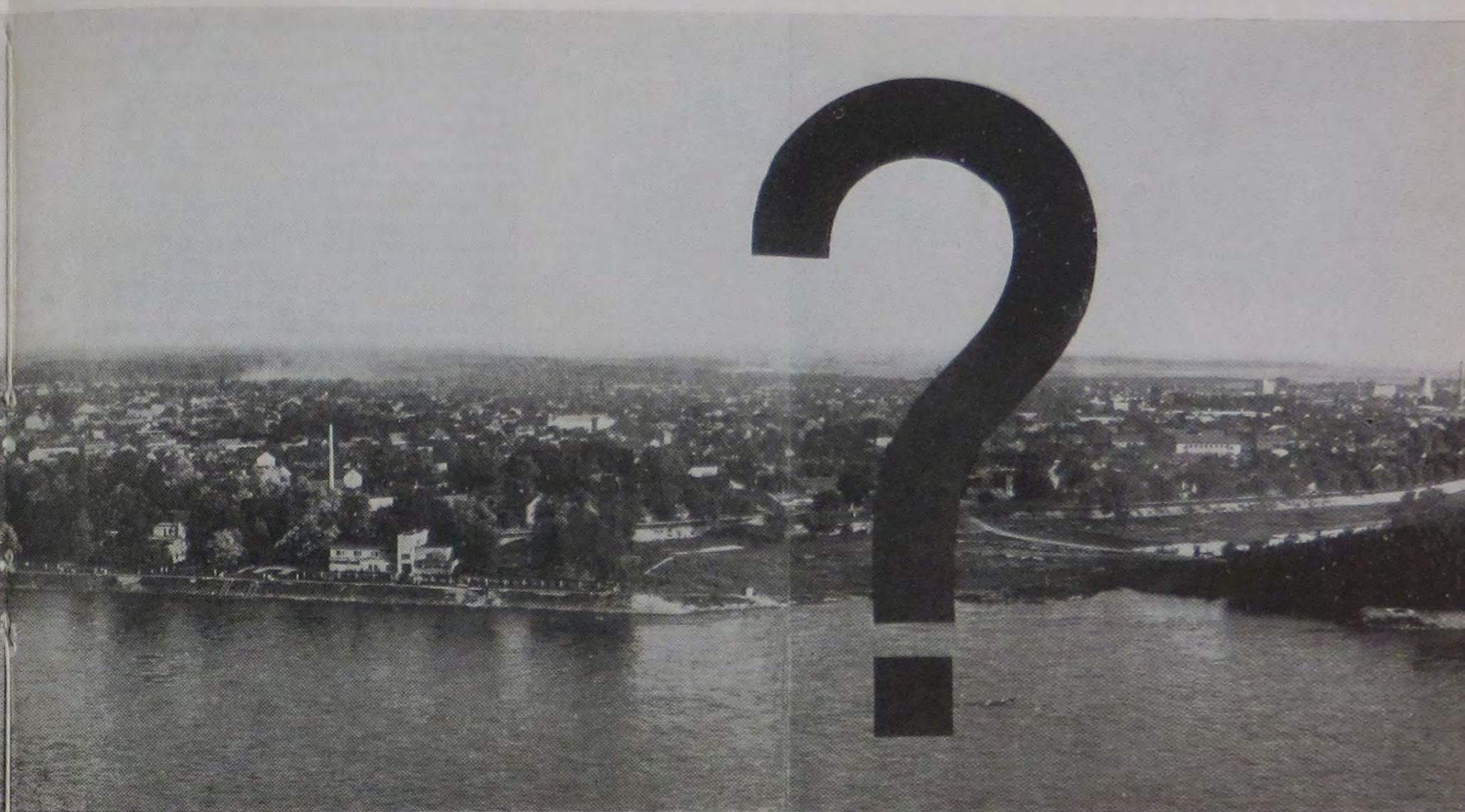
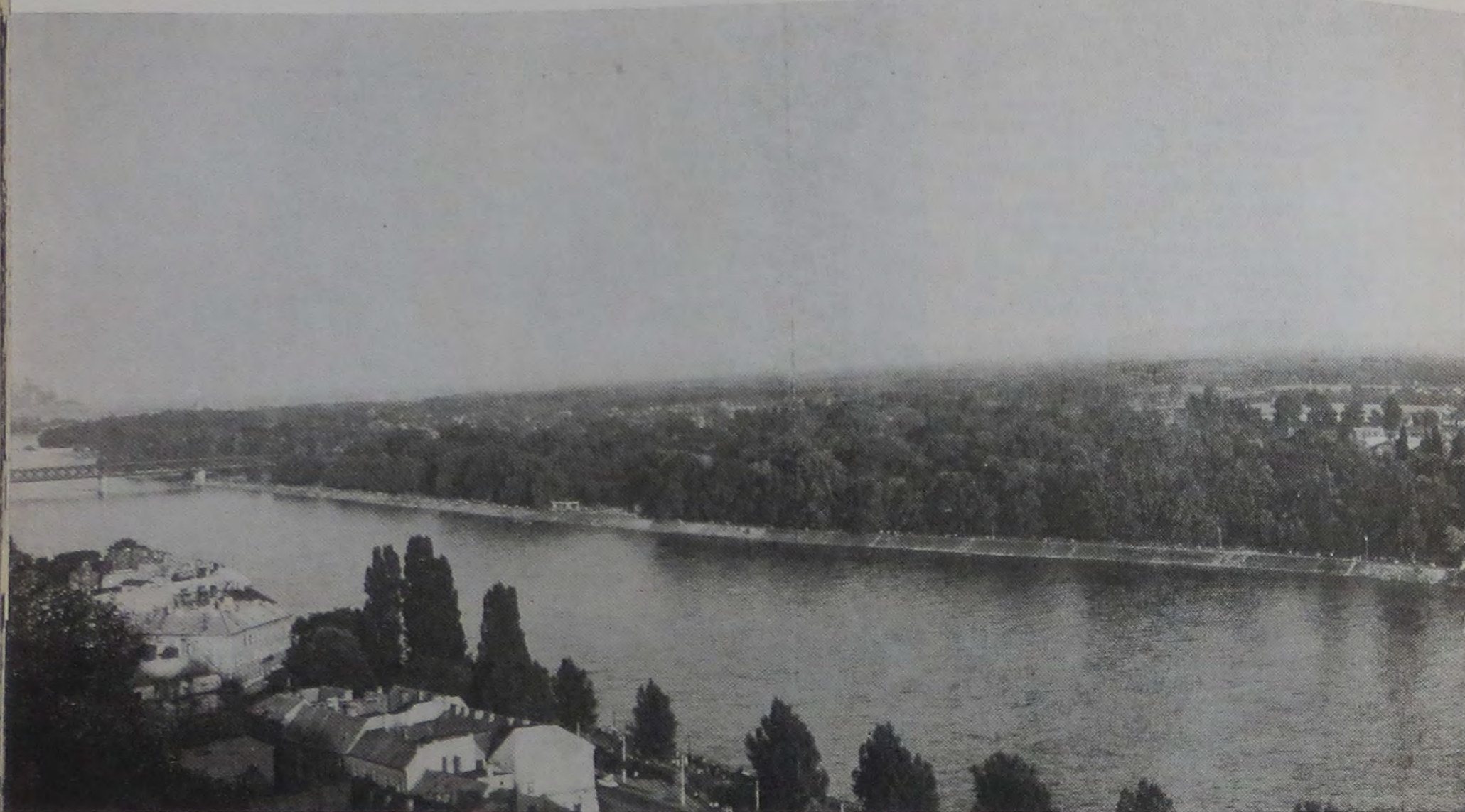
súhrne zásadnú kritiku dozrievajúcich, pseudoracionálnych, sploštených, urbanistickú tvorbu diskreditujúcich tendencií na jednej strane, na druhej strane uvoľňujú fantáziu a myslenie v rozmanitých polohách pre vytváranie modelu ľudského mesta.

Okrem týchto podnetov pre dozrievanie názoru na realizáciu Petržalky, ktoré sme očakávali, výsledky súťaže priniesli aspoň impulzy a podklady pre zhrnutie čiastkových výtvarných svetovej urbanistickej tvorby do krištáľujúcich názorov, ktoré budú mať širší odborný dosah a zaiste nezostanú bez ohlasu vo svetovej i našej praxi.

Môže len tešiť, že vynaložením úsilia veľkého množstva autorov, ale aj celého štábu pracovníkov okolo súťaže hádam len prispievame k našej polohe ku kladeniu základov nového náhľadu na funkciu priestoru, na nové formy schopné vyjadrovať predstavy života človeka nášho veku.

- 1 Jeden z ocenených návrhov zo súťaže na generálny plán Bratislavy
- 2 Návrh č. 4 nadväzujúci na tendencie Candilissovo Toulouse Le Miraille
- 3 Návrh č. 6 predstaviteľ koncentrovaných koncepcií
- 4 Návrh č. 74 predstaviteľ veľkých plastických funkčných celkov pri vytváraní širšieho konceptu
- 5 Návrh č. 23 predstaviteľ utopických veľkých plastických koncepcií
- 6 Návrh č. 43 jeden z víťazných návrhov s osobitou organizačnou štruktúrou a tvarovým prejavom
- 7 Rozmanitosť foriem bývania a priestorov z víťazného návrhu autorov T. Alexy, J. Kavan, F. Trnkus

AKO ĎALEJ S PETRŽALKOU

Milan Hladký

Súťaž na ideové urbanistické riešenie obytného obvodu v Petržalke skončila udeľením piatich rovnakých tretích cien. Stojíme pred úlohou, ako pokračovať v príprave výstavby tohto stotisícového mesta za Dunajom. Prítom sme povinní využiť bohatosť myšlienok, ktoré priniesla medzinárodná súťaž. Už samotné rozdelenie cien, odporúčanie poroty, ako i na kongrese prítomných členov urbanistickej sekcie UIA ukázali, že by bolo správne vhodnou formou pokračovať v dialógoch architektov o formách obytných útvarov a mestách budúcnosti. Veľká a široká účasť na súťaži, ako i ohlasy po nej naznačujú, že o tému je veľký záujem u nás i v zahraničí.

Prv, než by som vyslovil názor na formu prípravných projektových prác, chcel by som sa dotknúť niektorých všeobecných problémov nášho urbanizmu. Zo skúseností posledných rokov vieme, že nivelizácia nášho spoločenského života silne postihla i urbanizmus. Dôsledkom rovnakých plánovacích, technických i tvorivých prístupov sa ukázalo, že menšie mestá dosiahli vo svojom urbanistickom rozvoji pozitívnejšie výsledky. Keďže sa komplexnosť chápala na úrovni komplexnosti okrskovej, uspokojivé sú tie sídliská, ktoré nepresahujú rozsah okrsku. Veľké koncentrované celky

vykazujú celý rad disproporcií. Tak v bratislavskom Ružinove, kde býva bezmála 60 000 ľudí, niet kina, budovy národného výboru, nie sú zdravotnícke, kultúrne a spoločenské zariadenia. K veľkým celkom, ktoré majú výhodu koncentrovanej výstavby, sme pristupovali rovnako, ako k rozptýlenej výstavbe v malých mestách. Problém odniveľizovať sídliskovú výstavbu však nespočíva len v komplexnosti. Vieme z praxe iných štátov, že známe príklady urbanistických i architektonických počínov — ako sú mestá okolo Londýna, satelity okolo Stockholmu, či nové finske mestá — sú iba malou časťou z celkovej urbanistickej tvorby. Okrem týchto sa buduje celý rad sídlisk i rozptýlenej individuálnej výstavby s oveľa nižšou urbanistickou úrovňou a štandardom. Inými slovami povedané, na dosiahnutie špičkových urbanistických diel treba koncentrovať tvorivé i hmotné úsilie na obmedzený počet miest i za cenu, že relatívne sa inde tohto úsilia nebude dostávať. V CSSR bolo by účelne vybrať 7—10 miest alebo sídlisk, ktoré by sa koncentrovaným úsilím vyzdvihli nad priemer, kde by sa mohli voľnejšie rozvinúť nové formy obytného prostredia, vyšší štandard bývania i architektúry.

Bratislavský obytň obvod v Petržalke by mal rozhodne patriť medzi tieto sídliská. Pochopiteľne, v tejto denivelizácii nespíme vidieť akýsi „dar“ týmto mestám, ale takéto rozhodnutie by sa opieralo o spoločensko-ekonomické prednosti takéhoto riešenia. Je napríklad známe, že v určitých mestách sú komplexné prevádzkové náklady na život nižšie, než v iných mestách (napr. lacné získavanie pitnej a užitkovej vody, koncentrácia služieb, kratšia dochádz-

ka za prácou a pod.). Mierne zvýšený štandard investičnej výstavby sa môže kompenzovať v inom úseku spoločenskej ekonomiky. Jedným z predpokladov zdarilých urbanistických relácií v Petržalke bude materiálno-technická základňa tejto výstavby. Sebalepšíe urbanistické koncepcie nevyznejú pozitívne, ak zostaneme pri dnešnej technickej základni. Nemám na mysli len hmoty a materiály, ktoré pri dnešnej úrovni vonkajších úprav stavieb spôsobujú rýchle stárnutie, ale i otázky technologické. Napríklad žeriavová technika nám neumožňovala veľkú výškovú diferenciaciu. Úroveň vzducho-techniky znemožňovala niektoré formy a konštrukcie, charakteristické pre moderné stavby. V Petržalke bude náročná i technika zakladania stavieb, vzhľadom na nedoriešené vodohospodárske pomery. Sú tu i ďalšie úseky techniky v prevádzke sídliska, ako vykurovací systém, rozvoz tovarov, odstraňovanie odpadov a pod., ktoré bude treba vopred domyslieť.

Túto škálu problémov spomínam preto, aby sme si uvedomili, že príprava urbanistického a architektonického riešenia závisí predovšetkým od zabezpečenia technickej základne výstavby i prevádzky nového obytného celku.

Výstavbu Petržalky bude preto treba pripraviť nielen na úseku urbanistických riešení, ale predtým bude potrebné získať i na ostatných úsekoch výstavby. Do riešenia sa musia zapojiť nielen architekti, ale i ostatní technickí odborníci, ba i disciplíny spoločensko-vedné. Nedávno skupina Pražského projektového ústavu spracovala študijný projekt nového „ideálneho“ mesta južne od Prahy. Na týchto štúdiách sa zúčastnili nielen projektanti, ale i lekári, pedagógovia,

sociológovia a ďalší, ktorí domýšľali spoločenský život miest budúcnosti. Prípad našej Petržalky nie je, pravda, prípadom „ideálneho“ mesta. Musíme byť triezvi a reálni. Napriek tomu sa domnievam, že by sa mali využiť výsledky a skúsenosti z takejto študijnej projektovej práce v teame širšieho okruhu odborníkov i v prípade riešenia Petržalky. Urbanistická sekcia UIA ponúkla nášmu sväzu, že by zabezpečila významných architektov rôznych národných sekcií, ktorí by sa zúčastnili nielen na ďalšom konzultovaní projektových prác, ale prípadne by vyprojektovali tiež jednotlivé objekty. Tak by v Petržalke mohol vzniknúť akýsi medzinárodný okrsk.

Prijatie týchto návrhov je viazané na naše možnosti honorovať cudzích projektantov, ako i technické možnosti realizácie. Preto nateraz nemožno o návrhoch UIA rozhodnúť. Do realizácie máme ešte niekoľko rokov a o účasti zahraničných architektov na jednotlivých objektoch možno rozhodovať až po urbanistickom doriešení Petržalky. S prácami na urbanistickom riešení Petržalky musíme započat' čím prv. Vhodnou formou bude vytvorenie pracovného kolektívu pri MsNV, ktorý by v úzkej spolupráci s UHA, na základe výsledkov medzinárodnej súťaže, pripravil prvé náčrty, ako podklady pre diskusie. Začiatkom budúceho roku bude potrebné zvolať odbornú konferenciu o problémoch Petržalky za účasti zahraničných architektov, prípadne autorov ocenených návrhov.

Do tej doby bude potrebné vyhodnotiť medzinárodnú súťaž z hľadiska praktickej použiteľnosti, odporúčaní poroty, ako i ďalšieho sledovania progresívnych námetov jednotlivých autorov.

V rozpore s významnou medzinárodnou súťažou na južný obvod Bratislavy, Petržalku, je výstavba sídliska pri Rusovskej ceste.

Kvôli pravde a spravodlivosti treba povedať, že začiatok stavby spomínaného sídliska sa datuje pred súťažou. Sú však oprávnené obavy, že takýto postup môže narušiť veľkorysé plány, ktoré naznačili výsledky medzinárodnej súťaže a to nielen pred našou, ale aj pred svetovou odbornou verejnosťou.

Ale aj tak je povážlivé začať s akoukoľvek výstavbou na pravom brehu Dunaja, pokiaľ nie je zažehnaná hrozba nebezpečných vód tejto rieky.

Túto poznámku aj s obrázkom zo stavby sídliska pri Rusovskej ceste uverejňujeme preto, aby sme včas varovali pred ďalšími podobnými akciami, kým nebudú splnené dva predpoklady: urbanistická koncepcia Petržalky a vyriešenie nebezpečenstva povodní.

